Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:o 16 (1684) A. 32:A ÅRG. LÖSNUMMER 30 ÖRE UPPLAGA A.

Dan Brostrom

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG
IDUN
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 20 APRIL 1919.

HUVUDREDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE: ELISABETH KREY-LANGE.

En klassisk vinterträdgård i Haga.

INTERIÖR FRÅN FÖRSÄLJNINGSHALLEN I N. K:S TRÄDGÅRDAR I HAGA.

BUXBOMSHÄCKAR I MÖRKA RAKA rader med runda huvud i jämna mellanrum inrama och understryka den vårliga färgprakt med magnolieblommornas skimrande vithet, hortensior, vistaria, azalea och rhododendon i tunga knippen, som bildar en helhet av sydländsk färgverkan. Luften är fylld av doft från röda, vita och blå hyacinter. Fontänen i sin bassäng i mitten och de grovhuggna stenflisorna som bilda gångarna förhöjer intrycket av att man förflyttats till en långt sydligare belägen plats än Hagaparken.

Det är Nordiska Kompaniets nya växthusanläggningar och trädgårdar ute vid Haga på platsen för det gamla växthuset och med ingång från koppartälten. För anläggningen svarar direktör Holzhausen och han har all heder av den.

Från den stora hallen med springvattnet kommer man till rosariet, där det gröna har stänk av skärt, gult och vitt från de många rosorna, som hålla på att gå i blom och därifrån till kaktéernas avdelning. Dessa äro direktör Holzhausens skötebarn.

Man bör icke glömma att nämna de nyuppförda arbetarbostäderna, som stå betydligt över de gamla. Rummen äro ljusa och hemtrevliga och ett präktigt tvättrum med dusch står till personalens förfogande.

De omfattande anläggningarna innehålla en mängd olika slag av växter, vilket stockholmarna säkert med nöje snart skola förvissa sig om. Ty det är väl troligt, att N. K:s nya växthus kommer att räknas med bland Stockholms sevärdheter.

Idun

Gervid Lilles gång till Emaus.

Påskskildring från Skånes medeltid.

Av Elfkarlen.

VÅREN GICK ÖVER LANDEN OCH knoppande björkar betecknade den ljuses väg. Den långa, tunga, öde fastan nalkades sitt slut, klockorna, som tegat hela dymmelveckan, skulle åter låta höra sina välkända slag, ty nu stod påsken för dörren, uppståndelsehelgen, livets stora segersabbat.

Men det sjöd ingen vårfröjd i människosinnet den påsk, varom här är tal, man ryste i stället för klockornas klang, ty de primsignade blott till griftefrid allt vad man kärast ägde på jorden. Pestens onda ängel sprang löpbud över Skånes marker, där var icke tid att bikta och mottaga smörjelsen, var satt vid sitt gravhål och väntade på tecknet att falla ned. Och när två möttes på vägarna var det ej som i gångna, lyckligare frälsarehelger, då man solögd hälsade varandra med guds fred! och glad påsk! — nu voro deras blickar ängsligt spörjande, människan fruktade människan, ty kanske den andre redan bar på sin panna fasans blåa märke, digerdödens hemska insegel.

Nordvästra Skånes skogsbygd uppe mot Hallandsgränsen hade emellertid ännu förskonats från besök av den fruktansvärda gästen. Man ordade väl om hur bedrövligt det såg ut nere på slätten, där på sina håll hela byar stodo folktomma, men så länge icke farsoten uppträdde i deras stugor tog allmänheten saken med ro. Och påskeldarna tändes på bergknallarna som förr och i den skymmande kvällen hoppade det röda skenet i fantastisk ringdans kring Orkelljunga gamla fäste, gled smidigt uppefter de gråa murarna, tittade in genom de djupa försternischerna och brandfärgade skottornets mosslupna tinnar.

Då log ynglingen, som stod i dagkammarens bågöppning och såg ut över ungdomens glada, sorglösa lekar under de dånande, sprakande bålen, vilka blevo till en bild av hans drömmars dådfulla framtid: som lågorna skulle också han stiga högt, högt, kasta sitt sken vida som de, tvinga alla att se på sig, tränga fram för att komma ljuset närmare — och han skulle värma de trötta och frusna, men bränna dem, som voro för närgångna —; han var väl inte en Duve av den manhaftiga Torsjöätten för ro skull! Ah, det bleve en lätt gärning att välta stenen från lyckans port och träda ut i maktens, ärans och härlighetens solsken — lätt när man är två! Han tyckte sig stå på frestelsens berg och se det vida, fagra riket under sina fötter ljusna i gryende aprilmorgon — och han skulle vinna det, inte genom att falla ned och tillbedja utan genom att gå fram och strida som en äkta Torsjö, skifta hugg för Duves sköld och hjärtevännens färger.

Hej! En bättre tid hade en djärv sven icke kunnat födas i. Två konungar tävlade ju om Skånes ynnest — den svenske Magnus Eriksson och den danske Valdemar Atterdag. Det var bara att låta dem bjuda för sitt svärd — vem går längst? — slå till! Fosterlandskänslan fanns den tiden knappt på papperet, än mindre i hjärtat. Skåne var visserligen till namnet svenskt sedan aderton år tillbaka, men hur det egentligen förhöll sig med den saken visste väl näppeligen riktigt de styrande själva. Allt virvlade, skummade, puttrade som i en häxkittel: löften, eder, fördrag — allt ägde bestånd så länge det passade sig, allt gällde till dess fördelen hade ett bättre att erbjuda. För den som ville fram i livet var blott fråga om att kunna hålla sig kvar och följa med när statsvagnen svängde i tvära krökar.

Här på Orkelljungaborgen var nu hans dag till ända. Hans far på Torsjö visste nog vad han gjorde när han sände sonen att lära vapenkonst hos sin gamle vän och stridskamrat från ungdomens dag, riddar Lille på skogsslottet. Sträng hade skolan varit, men alltid skulle unge Duve bevara den barske borgloven i kärt minne. Vad han visste och kunde var ju ändå Orkelljungaherrens verk — och att nu hela livet låg i en enda skrattande fröjd, att allt var solmorgon och porlande bäckar och lärkornas spel och doftande unga blommor — därför hade han också gamle Lille att tacka ifrån den stund hövdingen lade sin dotters hand i hans. Det blev inte många om och men med den saken, inga frågor, inga varningar, inga förmaningar. Gråskägget såg dem bara i ögonen, rannsakande, länge — och där speglade sig så sommarvarmt hans livs härligaste minne: då han band sig tro och huldskap med den ljuvaste tärna som trampat Skånes jord, allt under det Gud Faders måne blänkte så silverklar över den väldiga Hallandsåsen. Det kom något fuktigt i åldringens blick och tyst slöt han de båda unga till sitt bröst. Och så var Gervid Lille trolovad med Torolf Duve.

Men sedan kyndelsmässans kväll sov konungens troman i Orkelljunga den sista sömnen i ättens griftevalv. Lille hade varit dansk till själ och sinne och sade öppet att han höll borgen för kronan i Roskilde. Magnus i Sverige lät tillsvidare udda vara jämnt och låtsade om ingenting, men nu, när slottsloven var död, skulle han säkerligen göra sin rätt gällande — och den som kände den sluge Valdemar och visste hur behändigt han spann sina trådar under Skånes land för att åter lägga denna kosteliga klenod under sin spira, den begrep nog att Danafursten ej lät detta tillfälle gå sig ur händerna. Här var i grunden blott fråga om vilkens fogde först kom till platsen och hissade sin herres fana över torntinnen. Bägge monarkerna voro underrättade om dödsfallet och säkert befunno sig deras bud nu som bäst på väg.

Lustiga tider i alla fall — Torolf skrattade ljudligt vid tanken härpå. Än så länge förde jungfru Gervid befälet, oinskränkt, i faderns namn — och så var det bara att lämna fästets nycklar åt den raskaste hästen — ty djuret, icke mannen som red, bestämde om borgen skulle bli svensk eller dansk, om Folkungen på Stockholmshus eller Estridssonen bortom Sundet skulle taga herradömet över den som gränsfästning viktiga platsen. Magnus låg i Varberg och Valdemar satt på Hindsgapet — sträck ut örnar! Detta är en god jakt.

Därute lyste påskens stora, klara måne över vårande åsar och för den höga, fagra jungfrun, som tyst smugit sig in i kammaren och nu lutade sitt huvud mot hjärtevännens bröst, syntes ljusgatan gå så bred och vacker hela livet ut. Och han tryckte henne hårt, hårt intill sig och viskade:

— Skall du ändå inte mycket sakna barndomshemmet, när vi nu för alltid draga hädan, vi två?

— Nej — mitt hem är hos dig, där du är.

— Fader och moder på Torsjö vänta att hälsa dotter kär.

— Litet känner jag världen, född och fostrad här i obygden fjärran från allfarväg. Men när jag i morse såg uppståndelsens sol dansa upp över Ringarps vida vatten, då var mig som om min varma, ljusa lycka vaknat i graven och skrattande sprungit ut bland sipporna de små. Ack, måtte konungens fogde komma i natt, så att jag redan i morgon finge vandra härifrån vid din sida — du och jag, jag och du —! Här har varit mig Arimatias grift — —

— Men vi skola gå långt långt bort — mot aftonens Emaus —

— Och med oss går kärleken, lärande, stödjande, uppmuntrande — som frälsaren gick med de två från sorgernas stad.

Sågo de så ut i samma stund och orden dogo, unga tankar blevo i ett slag åldertunga! En skugga gled över helgfröjdande marker, Golgatas mörker täppte för himlens ljus och suset av Getsemanes cedrar lät som snyftan vid svarta bårar. Då slocknade på en gång alla påskens muntra eldar, de dansande paren sjönko förfärade samman, fiolens strängar sprungo med jämrande klang — och i packad fylking bröto Blåkullas rusiga gäster fram på härjarfärd!

Pereat — där störtade Jakobs stege! Anatema — där bågnade förbarmandets bro — det eviga svalget gapade mellan rike mannen och Lazarus — människan var såld åt olyckan, trälens herre piskade sin egendom och allt i ondo härdat stampade takten till förintelsens triumfmarsch: Ingen är uppstånden.

Det varade blott ett ögonblick, denna domedagsängslan, denna dolorosastämning, detta namnlösa, förskräckliga något, vilket som en spöksyn drog genom Orkelljunga — så sken månen igen och stjärnorna lyste åter så vänliga i vårens kväll. Men en rysning skakade stolts jungfrun, det blev henne så kallt kring hjärtat som om hon ännu låge i Arimatias grift, huvudet svindlade och livets glada lösen: du och jag, jag och du! övergick i ett dovt, entonigt: jag, jag, jag! — tre skovlar mull på ett kistlock.

Sakta löste hon sig ur Torolfs armar, kysste honom godnatt och gick.

Tidigt följande morgon vaknade den unge mannen med en underlig känsla av att allt icke var som det skulle på slottet. I början märktes ingenting ovanligt, men snart fästes hans nyfikenhet på ett oroligt springande fram och åter och vid en blick genom fönstret såg han hur den ena efter den andra av gårdens tjänare med förskrämt utseende smög nedför tornsmäcken och försvann i skogen. De tycktes fly något, hasta undan för en fara — och åter greps svennen av samma hemska fasa, av denna ängsliga aning om ett kommande ve, som bemäktigat sig honom kvällen förut, då borgens eldar slocknade och över Orkelljunga ekade kalvariets ångestskri: Hvi har du övergivit mig?

Torolf kunde icke finna förklaring på vad han sett och när gamle borgpatern inträdde i kammaren rusade han därför ivrigt emot honom, men studsade förfärad tillbaka, ty så hade han aldrig förr skådat den annars i alla situationer lika lugne fader Mattias. Blek, förstörd, darrande stod åldringen där, en bild av hopplös förtvivlan. Mycket hade han prövat i livet, denne präst, många olyckor hade dragit fram över hans huvud, men slå honom till jorden, bräcka hans spänsti-

Iduns byrå och expedition,
Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Riks 1646. Allm. 9803.
Red. Högman: kl. 11—1. Riks 8660. Allm. 402.
Expeditionen: kl. 9—5. Riks. 1646. Allm. 6147.
Annonskont.: kl. 9—5. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:		Idun B, praktuppl. med julnummer:	
Helt år	Kr. 14:—	Helt år	Kr. 18:—
Halvt år	» 7:25	Halvt år	» 9:25
Kvartal	» 3:75	Kvartal	» 4:75
4:de kvartalet	» 4:50	Månad	» 1:75

Iduns annonspris:
Pr millimeter enkel spalt:

40 öre eft. text.
45 öre å textsida.
20 % förhöjning för särskilt begärd plats.

Utländska annonser:
å textsida, 20 % förh.
för särsk. begärd plats.
å textsida, 20 % förh.

ga ande förmådde hittills intet. Nu var det dock skett.

— Vad — —

— Fråga ej, son, utan kom med. Jungfrun väntar dig — men fort, fort!

— Madonnan vare pris! Jag fruktade att något ont hänt Gervid, att hon — kanske dött!

Ett smärtsamt leende for över paterns ansikte.

— Nej, hon lever nog — än.

Det föreföll Duve att han gick i en led dröm, han kände med handen på väggen för att övertyga sig om huruvida icke allt var ett tomt gyckel, en maras nattskämtan, ty i påsken ha ju troll och otyg mycket att beställa med människorna. Men här var ej rum för tvivel och när han i dagligstugan stod inför sin hjärtans kär, då fann han att sannerligen något timat på Lilles säte. Som en hamn från graven, hålögd, askgrå, med klara svettdroppar glänsande på den vita pannan, lutade sig borgamön maktlös i karmstolen. Torolf ville störta fram, ville sluta henne i sin famn och kyssa de bleka läpparna kärleksröda, men patern höll honom tillbaka och jungfrun slog avvärjande med handen.

— Det gick som jag önskade i går kväll: konungens fogde har kommit i natt.

— Ah — Magnus eller Valdemars?

— Därom får du veta sedan. Nu är fästet hans — och jag bjuder och befaller dig i härskarens namn, i hans, den starkes, den djärves, den oförsonliges: Gå, gå utan dröjsmål, utan tvekan — gå härifrån, långt, långt — gå!

— Gervid — Gervid!

— Här skall stånda bröllop, Torolf Duve — brudgummen är den nye herren och bruden är jag. Så är hans vilja och jag måste lyda. Men när vigselns klocka klingar och Lilles olyckliga dotter oupplösligt altarbindes vid den mäktige slottsloven — då får du ej mer finnas på Orkelljunga.

— Först skall dock här trådas en påskdans med blodiga pannor! Till fejd går jag för vivet mitt, för alla mina dagars lycka och tomtebofröjd. Var är han?

— Denne hövding må du icke söka, Torsjöädling, han skulle med ett slag fälla dig till jorden.

Krafterna började tydligen svika henne och huvudet sjönk sakta mot bröstet. Men med en sista viljeansträngning reste hon sig ur stolen.

— Aldrig kom jag ur Arimatias grift — men du, älskade, skall nå aftonens Emaus — och jag vandrar med dig på vägen mot öster, mot löftets land, dit kärleken går, när timmarna kvällas på jorden.

Då Torolf äntligen började kunna tänka redigt stod han på en kulle ett stycke från borgen och vid hans sida dröjde prästen. Allt var för honom en enda stor gåta: fogden som kommit, bröllopet som reddes. Vad var det för en djävulens påska, som med gårdagskvällens spökskuggor steg över Hallandsåsen? Ursinnig högg han biktfadern i armen.

— Guds kors! Jag slår ned eder om ni ej säger mig sanningen.

I stället för svar pekade patern på fästets torntinne.

Där stod Gervid Bondesdotter Lille, omvärvd av den klara morgonens fulla, flammande solsken, hög och skön som fordom martyren på bålet. I en av båggluggarnes stödramar fastgjorde hon en duk, men ingen vind rådde och tyget föll i täta, mjuka veck. Då kom en kåre från skogarne, yr av jäsande sav, och den pustade ut den nye Orkelljungakonungens fana — en rödkantad svart flagga med ett i gult sömmat Andreaskors över två till åkallan knäppta händer.

— Jesus Maria! — Pestbanéret —" digerdödens märkestecken!

— Herre Duve — förstår du nu den sorgsna sagan om åsens jungfru, fattar du vems fogde det var som kom i natt? Det var budet från honom, den starke, tyste, store med granriskransen om furstepannan, han, för vilken både Magnus och Valdemar och alla världens väldige äro såsom stoft och spiltans strö. Hon blev hans enda offer på borgen — blev dödens brud. Men hennes sista tanke gällde dig.

Länge såg ynglingen på dessa gråa murar, vilka gömde stoftet av den, som varit det käraste han ägt på jorden.

— Sov i frid, Gervid Lille, du mina ögons ljus, mina drömmars härliga flicka! När solen går ned och dagen är förliden, då mötas vi igen att aldrig mera skiljas — mötas i Emaus.

Signe Hebbes memoarer.

På grundvalen av konstnärinnans muntliga berättelser nedskrivna av
HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

EFTERSKÖRD.

(Forts.).

Signe Hebbe som Margareta i "Faust".

SÄTHERBERG var mycket musikalisk och Signe Hebbe rönte av honom den varmaste uppskattning av sitt konstnärskap. Isynnerhet tröttnade han aldrig att höra henne sjunga Fidelioarian. Under sin hustrus långa sjukdom, då han var den ömmaste make och, för att ej vara borta från henne, försakade alla musikaliska nöjen, som förr varit hans rekreation, syntes han dock alltid, då Fidelio gavs, mellan kulisserna, lyssnande till sin älskningsaria. Då den var slut smög han bort lika tyst och obemärkt som han kommit.

Sina tankar om Signe Hebbes konst gav han bl. a. uttryck åt i följande dikt:

Såg du den firade gäst som nu i vårt sångaretempel
Skördar en lager var gång åter på tiljan hon syns?
Vadan kommer den segrande makt hon övar på känslan,
Vadan dess livande eld? Är det natur eller konst?
Icke naturen allena är nog för den verklige konstnärn,
Konst, som förgäter naturn, icke den heller är nog.
Den som vill segra i skönhetens värld, han öve så konsten
Att till natur den förbyts — det är den svåraste konst! —
Enkelt är, Signe, ditt spel som din sång; men det sanna är enkelt.
Enkel är skönheten störst; böjer för flärden ej knä.
Målar du känslornas glöd, du tar dina färger ur hjärtat;
Känslan är konstens sol — känslorna smälta för den.
Därför du segrar alltjämt, ty Alice ju segrar på Bertram;
Därför du tjusar oss jämt, därför vår hyllning du vann.
— Törnig är konstnärens stig; men strid som Fidelio troget;
Helga åt konsten ditt liv; konsten din Florestan är.

GEORG VON ROSEN.

("Un chevalier sans peur et sans reproche")

Bland vänner som gärna hittade vägen såväl till hemmet på Kastenhof som till "Himalaya" och Snäckviken står den store målaren greve Georg von Rosen.

"Vi ha haft många roliga stunder tillsammans", säger Signe Hebbe. "Greve Rosen har ett sätt att lyssna som verkar inspirerande och ett sätt att replikera, som verkar eldande som spanskt vin."

"Åh, vad vi ha grälat!"

I Signe Hebbes minnesbok återfinnes några rader som bestyrker påståendet.

"Det var då vi bodde på Kastenhof — en aftonen med Rosen, Bauck, mamma och jag. Vad vi grälade om minns jag inte, men stridens vågor gingo höga. Jag hade ont i halsen, var på dåligt humör och stridslysten i högsta grad. Det slutade med att jag tvingades att underskriva den där "förbindelsen" som de satt i hop.

"Jag lofvar och jag svär
(Ty så man nu begär)
Att aldrig som en varg
Bete mig stygg och arg,
Att aldrig mera bitas
Att krångla och att slitas,
Att aldrig vara stygg
Och stickas som en mygg,
Att aldrig någon snäsa
Och rynka på min näsa,
Att aldrig göra spratt
Och fräsa som en katt,
Att aldrig slåss vid öra
Som eljest jag plär göra,
Att aldrig göra illa,
Men vara tyst och stilla
Det lovar jag vid gudar,
Vid christna och vid judar,
Vid mina opraskrudar,
Ja, vid min nya hatt!
Det svär jag dag och natt!
Vid Mignon, vid Marie
Jag svär att hygglig bli!
Det högsta som jag vet:
Jag svär det vid Margret!
Jag svär vid själva f-n,
Nu tro mig den som kan.

Under min namnteckning skrev sedan Bauck:

Såsom vittnen närvarande och jämväl intygande att förbindelsen undertecknats i vår närvaro och att ovanskrivne personlighet varit (då åtminstone) stadd vid sina fem och övriga sinnens rätta bruk.

Pontus Rosen. W. Bauck
Helsingfors Juni 12
1873.

Konstfliten Förening för hemslöjd och Konstbandtverk.
Försäljningslokaler: Gamla Högskolan - - - Göteborg.

Pröfva Tuppens Zephyr
247
och Ni köper ingen annan.

Under har Vendela Hebbe skrivit: "Hon lovar och hon svär, men tänker inte hålla't, att lägga ilskan bort som hennes halsknöl vållat."

"Ett annat tillfälle erinrar jag mig livligt", säger Signe Hebbe. "Det var efter Mignonpremiären. Rosen påstod, att jag var för stor för rollen, något som jag inte gick in på. Och så var bataljen i full gång. Det slutade med min vanliga hämndeakt: jag ritade av honom. Han hade en gång berättat mig ett barndomsminne, som just kom mig i tankarna. Han hade en vår med sin mor återkommit från Grekland, som bekant moderns hemland. Och en dag promenerade han Hamngatsbacken uppför iklädd en grekisk mössa med stor tofs. En gatpojke pekade finger åt honom och skrek honom för pys. Rodnande av förtrytelse och kränkt stolthet promenerade unge greven vidare, men på krönet av backen vände han sig om och nu, på vederbörligt avstånd och i säkerhet för sin antagonist, skrek han efter denne med liten, pipig diskantstämma: pys! pys! "Och nu ritade jag av honom som 'Pysen' och mig som Mignon". Greve Rosen har älskvärt ställt den lilla karrikatyren till vårt förfogande.

"Något som vi alltid grälade om var Frankrike. Det dugde naturligtvis inte då det var republik. Det hade halshuggit en kung och en drottning och det var förstås två för mycket. Jag återvände aldrig från Frankrike, utan att jag på något sätt bragte honom särskilda hälsningar därifrån."

På en sådan vid Signe Hebbes återkomst från Frankrike sommaren 1873 sänder greve Rosen följande svar:

Mademoiselle!

Jag begagnar midnattstimman, som är en av de sällsynta timmar jag disponerar över, för att i ord uttrycka den jubelfröjd jag känner över att veta Er äntligen återkommen från detta elaka land, där jag sedan 14 dagar sökt på alla kartor efter det berg utför vilket Ni halkat, den ström som uppslukat Er, den sjö där Ni drunknat och den skog där vargarna och björnarna ätit upp Er! Jag tror mig aldrig ha haft ett angenämare uppvaknande än i morse, då jag hör-

Greve G. von Rosen som "pysen" och Signe Hebbe som Mignon. Karikatyrteckning av Signe Hebbe.

de rösten av Er Dugazon, som medförde den goda underrättelsen!

Och vad skall jag säga om den så älskvärda minnesgåvan, som åtföljde den? Ingenting, utom att Ni väl är den älskvärdaste republikan i de fem världsdelarna och att, om jag ännu hade min "âme de 20 ans" och om dessa herrar i st. f. att vara grova och dåliga personer, som de mestadels äro, vore finkänsliga och förtjusande kvinnor som Ni, man skulle få se också mig koafferad med den frygiska mössan; som olyckligtvis les brutes förbliva och skola förbliva brutes och som "mitt hjärta är utnött", förblir jag å min sida "servile" — vilket likväl icke hindrar mig från att förbliva en trogen och tacksam vän.

A propos, Ni måtte ha trott att jag förlorat både syn och förstånd, för att kunna, trots den vackra lilla autografen, hälsa och fråga Er om Ni hade mottagit "Graziella" *), saken är den, att sinne och syn befunno sig i första ögonblicket alltför upptagna av den beundransvärda samling av blommor — såväl Margueriter som andra — som den lilla volymen innehöll, för att upptäcka det skrivna lilla bladet, som jag emellertid upptäckte ögonblicket efter subrettens bortgång, då det var för sent att reparera min dumhet.

Citationen av Lamartine är vacker — isynnerhet för en ambassadsekreterare i Bourbonernas tjänst, men hur vacker den än är, skulle jag kunna sätta upp emot den ett ord som också tyckes mig ha sitt värde såsom uttalat för ungefär 19 sekler sedan av en fattig jude, sann demokrat, denne som ägnade sitt liv åt de fattiga och förtryckta och som dog för att han älskat för många av dem; en sann demokrat som varken var pensionaire hos en despotisk konung som Voltaire eller de förnämas bordsvän som Rousseau eller en människodödare som Garibaldi eller en diktator som monsieur Gambetta, men som var en rättfärdig och hette Jesus Kristus och som sade: Giv åt kejsaren vad kejsaren tillkommer. Men se nu råka vi in i moralfilosofien! basta! basta! basta!

Tack då snarare för denne andre demokrats, Björnsons, arbete! skickat av Er och åtföljt som det var, förstår Ni jag är mycket hågad finna det ett mästerverk — nå, vi få se, och ehuru min mening är av ringa värde, skall jag med Er tillåtelse komma och meddela Er den en av dessa fyra förmiddagar.

Emellertid ber jag Er ånyo emottaga mina livligaste tacksägelser och för alltid tro mig vara Er mycket uppriktigt tillgivne

G. von Rosen.

Rätt ofta gästade greve Rosen Snäckviken, där hans besök alltid motsågs med samma glädje. Då han sommaren 72 anträdde sin utländska resa, mötte Vendela och Signe Hebbe vid Saltskog, önskande lycka på färden med Snäckvikens fagraste blomsterbarn, nattvioler, pyrola och linnéa. Från denna sin resa sände greve Rosen Vendela Hebbe följande älskvärda och spirituella brev, daterat Bad Königswart — Böhmen den 6 aug. 1872.

Min goda fru Hebbe!

I begrepp att om några timmar nedstiga från min höga post på detta berg (2,200 f. över havet) för att åter blanda mig med den krälande mängden sänder jag med sunnan dessa rader till det vackra Snäckviken i den måhända väl optimistiska förhoppning, att ännu icke hafva hunnit blifva alldeles bortglömd af dess innevånare — innevånarinnor — innevånerskor, — minsann jag vet hur femininum pluralis af innevånare heter! — "Pour entrer en matières" borde jag kanske börja med att infria mitt fordom afgifna löfte att utbreda mig öfver mitt hälsotillstånd men då jag nu, uti sex veckors tid icke gjort annat än sysselsatt mig med och hört talas om den "seccatura'n", så utber jag mig som en nåd att få öfvergå till något friskare samtalsämne, inskränkande mig till att omnämna att efter att hafva absorberat bortåt 300 glas jernhaltigt vatten hafva dagligen uti enahanda "liqvidum" förrättat långvariga tvagningar, eller rättare immersioner, trots den mest etterfanatiska Islamit, och efter att, tre gånger om dagen hafva — enligt ordination — utvecklat en glupskhet, endast jämförlig med de 7 magra nötens uti Bibliska Historien, om hvilka det står berättat, att de

Wilhelm Bauck.

Georg von Rosen.

* Greve Rosen hade sänt Signe Hebbe Lamartines "Graziella" till reslektyr med en dedikation, anspelande på hennes republikanska sympatier. Den "vackra lilla autografen", som Signe Hebbe såsom svar sände greve Rosen var ett citat ur "Graziella": Il n'y a pas une âme de vingt ans qui ne soit républicaine; il n'y a pas un coeur usé qui ne soit servile.

Teresia Eurén femtio år.

FRU TERESIA EURÉN, F. ENEROTH, som den 18 april uppnått sin halvsekeldag, har gjort en så omfattande och betydelsefull insats i vår litteratur, att hon väl förtjänar ett hedersrum bland våra kulturella märkeskvinnor, och om den ädla anspråkslöshet, som städse präglat hennes personlighet och arbete, icke varit ägnad att inrangera hennes namn bland de dagsberömda, så ligger just däri ett insegel på den osjälviska och gedigna halten av hennes intressen och gärning. Den nyss förflutna bemärkelsedagen ger osökt anledning till några erinringar om vad hon uträttat och om vad vi ha skäl att hoppas av hennes kommande verksamhet i vittra strävandens tjänst.

Teresia Eurén tillhör en släkt med litterärt påbrå, och utvecklingen av hennes egen begåvning tycks på ett visst område, den poetiska översättningskonstens, ha bestämts av fädernetraditioner. Hennes farfars farfar, den på sin tid namnkunnige prosten i Gävle Olof Eneroth, hovpredikant hos Gustav III, sysslade gärna med tolkning av främmande diktare, och hans försvenskningar av Voltaires dramer förvaras på Kgl. biblioteket i Stockholm. Även den lyriska gåva, som fru Eurén utrustats med, finnes före henne företrädd inom fädernesläkten: genom den på sin tid bemärkte poeten och pomologen Olof Eneroth d. y. (d. 1881), vars trägna författarskap på trädgårdsodlingens gebit icke hindrade honom från att ganska flitigt och mångsidigt försöka sig jämväl som skald.

Utgången ur ett göteborgskt köpmanshem med rika bildningsintressen, mottog Teresia Eneroth redan i tidiga barnaår incitament till poetisk verksamhet genom att studera utländska författare. Hon var endast åtta år gammal, då hon i julklapp fick Hauffs sagor på tyska och var kapabel att tämligen obehindrat läsa dem. Uppmuntrad härav, tog hon snart itu med ingenting mindre än Schillers "Sämtliche Werke", en för ett barn nog så bastant lektyr, och sedan följde studiet av den ene klassikern efter den andre på originalspråk, allteftersom skolstudierna skredo framåt. Det dröjde därför icke länge, innan den unga flickan ägde en för hennes år fenomenal vitter beläsenhet, och genom rikliga tillfällen till språkundervisning av infödda lärare förvärvade hon en så intim förtrogenhet med främmande tungomål, att hon kunde sägas "tänka" på dessa, när hon begagnade dem i tal eller skrift. Redan under skolåren började hon ock söka dikta på utländskt språk, och ett vittnesbörd om hennes förmåga häruti gavs av en fint bildad tysk, som efter genomläsandet av ett bland hennes poetiska försök på tyska uttalade sin livliga beundran över att detta åstadkommits av ett barn med annat modersmål. Att den unga Teresia Eneroth även skulle känna sig lockad att omklädа utländska diktares verk i svensk dräkt, behöver knappt sägas. Bland det första hon grep sig an med var en av Goethes ballader. Hon har alltid haft utpräglad förkärlek för de verkliga standardverken.

Sin gedigna språkliga skolning fullföljde fröken Eneroth vid Högre lärarinneseminariet i Stockholm, från vilket hon utexaminerades 1889. Efter ett års tjänstgöring vid Åhlinska skolan blev hon lärarinna vid Elementarläroverket för flickor i Uppsala och vann där i hög grad medlärares och elevers aktning och tillgivenhet. Hon ägde gåvan att i hög grad intressera sina lärjungar och trädde till dem i ett personligt förhållande, som uppehållit förbindelsen med många, långt efter det de kommit ut i livet. I Uppsala fick ock den unga lärarinnan sitt eget framtidshem, sedan hon 1896 ingått äktenskap med d. v. läroverksadjunkten n. v. lektorn d:r Sigurd Eurén. Även som gift fortsatte hon rätt länge med sin lärarinneverksamhet, men koncentrerade slutligen de intellektuella intressen, som hon vid sidan av hemmets vård funnit tid att odla, på litterärt arbete, förnämligast på tolkningar av utländsk poesi. Den första i bokform framlagda frukten av fru Euréns poetiska översättningskonst är, om jag icke misstager mig, ett urval av Sully Prudhommes "Lyriska dikter", vilkas fina självfullhet och förnämt bleka kolorit hon med verklig kongenialitet bevarat. Bland de utländska lyriker, hon f. ö. tolkat, må nämnas Alfred de Vigny, Leconte de Lisle, Heredia, Kipling och Keller. Hennes eminenta översättareförmåga torde emellertid ha nått allra högst i hennes försvenskning av en bland den moderna tyska prosans yppersta skapelser, Gottfried Kellers väldiga romancykel: "Gröne Henrik". Jag tvekar icke att beteckna denna tolkning som ett av vår översättningslitteraturs främsta mästerverk, frukten av icke blott en framstående språkskicklighet, utan ock djupgående dialektala, kulturella och psykologiska studier. Det är synnerligen tacknämligt, att vår vitterhet fått tillgodogöra sig det storslagna diktverket i en så mönstergill omklädnad.

Även som originalförfattarinna har fru Eurén varit flitigt verksam. I tidskrifter och revyer (bl. a. Ord och Bild och Idun) och i dagspressen har hon publicerat dikter, noveller, kritiska uppsatser m. m., och särskilt har hennes varma fosterländska och humanitära patos ofta utlöst sig i poetisk form. Det mest uppmärksammade verket av hennes poetiska genius är emellertid hennes i två upplagor utgivna diktcykel om Birgitta, där den världsberömda svenska sierskans yttre öden och inre värld ställts i den diktande fantasiens förklarande belysning. Tidsstämningen är väl fångad i dessa dikter, vilka utmärka sig för en visserligen icke starkare egenartad, men dock litterärt högt kultiverad form. Cykeln har blivit översatt till engelska, ryska och holländska.

Fru Euréns trägna litterära arbete har icke hindrat henne att emellanåt aktivt deltaga i det offentliga livet i sin hemstad. Varm försvarsvän, deltog hon i den nationella rörelsen 1914, bl. a. som ordförande vid ett kvinnligt försvarsmöte i Uppsala, och hon har varit vice ordf. i därvarande

---

uppslukade sju andra lika stora, men rysligt feta nöt, har jag äntligen lyckats komma därhän att, uti vigt hafva tilltagit med ½ skålpund! Victoria! Men också börjar fettman att nästan genera mig och jag har varit nödsakad att insätta kilar bak uti mina västar och i allt för resten. Med detta lysande resultat afreser jag, som sagt är, i morgon bittida härifrån till Nürnberg och vidare öfver München till Schweiz, der jag väl tillbringar ett par veckor, varefter jag piano—pianissimo, glider utför Rhen till Köln, tillbringar några dagar uti Belgien och torde om allt går väl vara hemma uti början eller sednast i medio af september. — Ännu vet jag ej hvar och hur jag kan komma att få mig en atelier, men ett vet jag, nämligen, att därest detta blott lyckas mig, så kommer jag att, på det mest odrägliga sätt yrka på att få bildlikt föreviga, vare sig en Pamina eller Lalla Rookh. Jag har gått mycket och funderat på hvilken af dessa båda gestalter mest lämpar sig till tafla utan att hafva kommit till något resultat, men detta oroar mig föga och jag tänker att "kommer tid så kommer nog också råd", och får jag blott orginalet framför mig så tager jag snart ett beslut ty här är intet annat än "embarras de richesse." — Apropos; uppförandet af Faust måtte väl icke komma ifråga innan medio af september, ty då hänger jag mig bestämt. Der är ännu säkert mycket att ändra och lappa på Gretchens kostym och jag skulle icke överlefva att detta mitt foster trädde ut i verlden utan att först hafva mönstrats af mitt kritiska fadersöga. Jag vill nu icke tala om hvad jag skulle känna ifall jag icke finge bevista sjelfva Gretchens egen debut, ett evenement hvaråt jag så länge gladt mig, och finge instämma i det jubel hvarmed den, alla kabaler till trots, otvifvelaktigt kommer att helsas. — Måtte, måtte jag hinna hem! —

Huru herrligt det måste vara på Snäckviken nu! Hvad växa där väl nu för vackra blommor uti hagarna? Linnéan är väl slut men den bouquet däraf jag fick, ligger här i min bordslåda och den fina doften kan man ännu spåra; den höll sig frisk i kupéen, der jag satt med ett par småländska boskapshandlare, nära nog ända till Malmö, och fyllde hela vagnen med sin rusande arom; oxhandlarne stodo icke ut därmed, de öppnade fönstret och tände cigarrer. Kakan höll sig ända till Berlin. Det var en Magelös Kage! Också hushållade jag med den och den lilla gnagda biten behöll jag till "godbit". — Många vördsamma helsningar till M:lle Signe! Helsa också Kurre och arga skatan och hela det trefliga stället för öfrigt. — Bra stort nöje skulle min goda fru Hebbe skänka mig genom att med ett par rader på Zürich eller Heidelberg, underrätta mig om huru det står till såväl på Snäckviken som på Södermalm. Äfven om något nytt inträffat inom konstverlden. — Med tusen hjertliga välönskningar till ett godt slut på sommaren har jag äran, med uppriktigaste vänskap, teckna fru Hebdes ödmjuke tjenare

G. von Rosen.

(Forts.)

J. A. G. Acke.

Till konstnärens 60-årsdag.

PÅ BERGIELUND VID STOCKHOLM, den ursprungliga "Bergianska trädgården", föddes den 7 april 1859 professor Nils Johan Anderssons andre son, Johan Axel Gustaf, hos vilken faderns friska, rika intelligens och moderns, målarinnan Amanda Elisabet Tigerhielms, konstnärliga begåvning sammansmält till en egendomlig och sällsynt bestickande personlighet. Han och hans syskon, två bröder och en syster, växte upp bland blommor och ädla människor. Som halvvuxen pojke övergav han okynnesstreck och drömmerier, när han anade, att fadern och de vänner, som voro hans ständiga umgänge; Key, Wærn, Wieselgren, Nordenskiöld voro redo att slå sig ned kring toddybrickan i bersån. Då klättrade Johan Axel upp i ett träd för att gömd insupa de visdomsord, de gamla fina herrarna läto flöda. På det sättet grundlades den av modets växlingar oberoende, fria och klara synen på livets förhållanden, som frapperar hos en man, som dock så alltigenom är konstnär. Ett starkt intresse för böcker, särskilt personhistoria och memoarlitteratur, hänger väl tillsammans med denna sida av Ackes begåvning. Studierna i Nya Elementarskolan (som hans farfar, bondeståndsrepresentanten Johannes Andersson, varit med om att upprätta och där has far varit både elev och lärare) gingo däremot icke lysande, och det var så tydligt man kunde önska, att naturen bestämt Johan Axel till målare. Vid fjorton års ålder sattes han därför i Akademien, där Boklund och Georg v. Rosen blevo hans lärare. Efter fyra års studier begav han sig på resor till Belgien och Frankrike, där han studerade etsning. Han slöt sig till oppositionen 1885 och inträdde i Konstnärsförbundet.

Sin mesta tid tillbragte han nu på Åland och började måla efter sitt eget sinne "utan schola". Från denna tid härstamma friluftsmålningarna Slåtterkarlen, Vinterjägare och Snöljus. — På Åland fann han en dag en stor skatt, sin hustru Eva Maria Topelius, Zach. Topelius' dotter. De gifte sig den 21 okt. 1891.

De närmast följande åren sysslar Acke mest med dekorativa uppgifter: rumsdekorationer i privathus i Stockholm, återställandet av medeltida kalkmålningar i de Geerska gravkoret i Uppsala domkyrka, åtta stycken Beauvaistapeter till Trolleholms slott, panneauer med skulpterade ramar. En tid var han bosatt på Skällnora kungsgård där Oskar Björck och Bruno Liljefors bodde grannar. Somrarna tillbragtes på Dalarö. Gemensamma strävanden och personliga sympatier drogo honom till en krets, som väl kan betecknas som eliten av 90-talets konstnärliga och intellektuella personligheter: kamraterna i Konstnärsförbundet, Heidenstam, Levertin, Fröding, Ellen Key, Karl Otto och Lisen Bonnier, Eva Bonnier, Albert Engström. Fast så pass nära i tiden ha våra dagar icke att uppvisa ett motstycke till denna "junta". Vi ha icke längre tid och kraft över till intima, allvarliga diskussioner och till att odla och utveckla varm och bärande vänskap.

Villa Akleja från norr med Chr. Erikssons basrelief.

Dessa lyckliga år och ett års vistelse i Italien (1900) formade det karaktäristiska i Ackes konstnärspsyke. Han framträder som filosofen-drömmaren, vars uttrycksmedel äro linje och färg. Det mest typiska uttrycket för denna riktning är "I skogstemplet" (nu i Thiels galleri) som när den utställdes 1901 hälsades med ogillande av den professionella konstkritiken, men inspirerade Levertin till en av hans vackraste prosadikter. En naturkatastrof, en syndaflod, har sopat bort en kulturepok; ett överlevande människopar, som vilsegånget strövar i skogen, finner en mossbelupen tempelruin och dess halvt utplånade utsmyckning väcker mannens skapardrift: han börjar forma en liten bild — av vad — av kvinnan, som följer honom. "Mossan gömmer, människohjärtat skapar evinnerligen". Färgen är här mörk och sval, blått, grönt, svagt gult, teckningen halvt naturalistisk, halvt symboliskt stiliserad.

"Acke älskar icke människor i allmänhet, men i synnerhet" skrev Rikard Lindström till 60-årsdagen. Han har en förunderlig förmåga att med ögonblicklig intuition se vad som rymmes inom en person, finner han något sympatiskt tar han fasta på det. Han glömmer namn och titel men aldrig det väsentliga. Ackes porträtt — och de finnas i stort antal i hans produktion, sträva alltid efter att uttrycka det centrala och betydelsefulla hos personligheten, och han nöjer sig aldrig med en ytlig likhet. Hans sätt att måla porträtt är typiskt: ett oberäkneligt antal skisser, tills ögat genomträngt uppgiften, sedan målar han upp porträttet raskt utan att se åt skisser eller modell. E. Thiels galleri rymmer de flesta av Ackes porträtt, Topelius, Erik Wullum, Självporträttet, Tor Hedberg "i världens grönaste rock". — Karl Otto Bonnier har samlat ett helt galleri författarporträtt och en stor duk med sin egen, sin frus och sin yngste sons bild, en synnerligen fängslade personskildring, som utställdes 1912. Grossh. John Josephsson äger även ett avsevärt antal porträtt och andra saker t. ex. den präktiga "Avenidan", en stor gatubild från Rio de Janeiro, målad 1912, med ett rikt spel av vita, bruna och svarta människor, bländande solljus och färger och djupa slagskuggor. — Ett av hans bästa porträtt är det av Verner v. Heidenstam vid Vätterns strand, som Nationalmuseum förvärvat.

Acke älskar havet. Han har målat Atlanten med tumlande valar och Östersjön i isig vinter, i strålande sommarljus, då vattnet glänser vitt så det bländar ögat och i vild storm med blåsvarta, vitskummiga vågor och dragande tunga skyar. Människor och havet har han ofta målat: "Ostrasalt" 1906 i Göteborgs museum, en strålande frisk duk med tre simmare på ett skär, "Solvind" (1909) — en hög dityramb till kvinnoskönheten och havet — och många mindre dukar. Somrarna tillbringar han långt ute i havsbandet på Torön, på hösten drar han sig litet närmare samhället, till Vaxholm, där han sedan år 1901 äger ett sällsynt vackert hem med ett gatt ut till fjärden.

Skiftande livsöden har skingrat dem av den gamla vänkretsen, som döden skonat, men en liten skara kunde dock samlas därute för att fira födelsedagen: Bruno Liljefors, Christian Eriksson, Georg o. Hanna Pauli, K. O. och Lisen Bonnier. Från de andra strömmade varma, vackra hälsningar. "Tack för din konst, ditt hjärta, din vishet", var alltid grundtemat.

Om jag till sist skulle försöka den vanskliga uppgiften att peka på det centrala i Ackes begåvning, försöka förklara, hur en konstnär och drömmare som han kan äga en sådan klarsyn i praktiska ting och rent av teknisk skicklighet, skulle det vara med ett ord: hans sällsport starka fantasi. Han kan icke allenast "gräva diken och tälja pinnar" utan även konstruera en förträfflig fenbåt av ny typ och åt sig bygga hus, där man lika mycket beundrar stilen och skön-

Ingång till villa Akleja.

---

avdelning av "Kvinnorna och landet". Vid den kvinnliga rösträttskongressens besök i Fyrisstaden 1911 hälsade hon de utländska gästerna med dikter på engelska, franska och tyska, vilka väckte stor entusiasm hos åhörarne. Även för folkkindergartenverksamheten har hon lagt i dagen ett varmhjärtat intresse och ställt sin penna till dess tjänst.

F. n. förbereder Teresia Eurén utgivandet av en samling originalnoveller, varjämte flera litterära översättningar av hennes hand föreligga utgivningsfärdiga. Med oförminskad arbetsglädje inträder hon sålunda i sitt andra halvsekel och följes till sitt framtidsarbete med uppriktiga och förväntansfulla välönskningar. E. N. SÖDERBERG.

E. N. Söderberg, hemmets sångare. Till femtioårsdagen.

I DEN SKILDRING SOM MARI MIHI EN gång gav av "En afton på Gästis i mitten av nittiotalet" förekommer i en krets av unga akademiker, vilkas namn sedan blivit mer eller mindre kända, Erik Nathan Söderberg, "den blide diktaren med lyran sirad med pingstliljor och Kristikorsblom". Denna karaktäristik passade väl in på den unga studentskalden och estetikern, vars förstlingsbok "Strängalek" utkom 1895 och den kan med snarare styrkt än försvagad giltighet användas den dag som är om den man, vilkens porträtt synes härovan, doktorn och redaktören, ledamoten av psalmbokskommissioner och kyrkomöten, till vilkens femtioårsdag den 15 april i år föreligger en ny samling dikter med den för E. N. Söderberg så betecknande titeln "Vårreflexer och höstdagrar".

Det sagda betyder ju att skalden varit sin ungdoms ideal trogen, men det anger inte stillastående eller overksamhet. Ehuru mångsidigt prövad och anlitad i publicitetens och det allmännas värv har d:r Söderberg under den tid som förflutit sedan tjugusexåringens debut medhunnit en rik poetisk produktion och i genomsnitt vartannat år sänt ut ett häfte dikter, tolkande ej blott skaldens eget inre liv med dess "minne och längtan", dess "sol och skugga", utan jämväl avspeglande dagshändelser och tidsfenomen — en av dessa diktsamlingar heter t. ex. "Från anno fjorton" — ofta speciellt berörande nationens och den kristna församlingens tankar och spörsmål. Där är reflexionslyrik och naturpoesi, visa och psalm, tillfällighetsdikter och hyllningskväden till levande och döda.

Men vad som kanske allramest präglar Söderbergs lyrik och som gör det särskilt motiverat att Idun ägnar uppmärksamhet åt den femtioårige skaldens betydelse, det är hans egenskap att vara hemmets sångare och detta i en såväl vidsträcktare som mera avgränsad mening, med allt vad en sådan uppgift kan äga och kräva av trofast innerlighet och renhjärtad ömhet. Hemmet och hembygden, härden och torvan, familjetraditionen och de känslor varmed den är förenad, vare sig blicken fästes vid det framfarna, det närvarande eller det kommande, allt detta bildar liksom den röda tråden genom skaldens produktion och skänker denna i mångt och mycket en säregen signatur.

Med de starkaste trådar är Söderbergs diktning bunden vid barndomshemmets mark, vid föräldrarnas minne och vid alla ljusa och värmande hågkomster från livets gryningstid. "Fädernearvet" är inte blott överskriften över ett av hans poem utan ock en genomgående och framträdande beståndsdel i hela hans tanke- och fantasivärld sådan den möter oss i hans poetiska alstring. Det heter i dikten med detta namn:

> Så långt tillbaka min ätteked
> jag följer, täljande led för led
> min moders och faders fäder,
> ur minnets helgtysta värld en flock
> i prästkaftan och i bonderock
> mitt öga till mötes träder —

heten, som den praktiska ändamålsenligheten. Hans fantasi förlänar gestalt åt hans skönhetssyner och ger honom intuitivt en bild av hur en sak kommer att te sig i verkligheten, säkrare än mödosamt förvärvade kunskaper skänka mången fackman. —

För sina vänner står han som en varm och renhjärtad, god och vis människa, en hängiven och genomärlig konstnär.

POLLY FRYKLUND.

och man har i denna härstamning en nyckel till de djupaste dragen i skaldens väsen, till konservatismen och den gammaldags fromheten, liksom man ock kan säga att de ofta hand i hand gående stämningar av högtidligt allvar och leende idyll, som utmärka hans diktning, äro reflexer och märken av de tidiga naturintrycken från hans norrländska hembygd, dess allvarliga furuskogar och glittrande, björkomkransade insjöar.

I Haverö prästgård i Medelpad stod skaldens vagga och hit vänder han åter och åter tillbaka, i tankarna och i verkligheten. Även i hans senaste bok finnes ett poem, "Morgonljus kring graven", daterat Haverö 1917, där han viger "en minnets stund åt far och mor". Han besöker kyrkogården och de käras grav. Han känner sig nu främmande för nejdens levande bebyggare, men vid griften förnimmer han hur det band som är knutet mellan honom och föräldrarna

> det binder oss vid livets land,
> ej vid ett dött förflutet.
>
> Er tro var fast, ert hopp var tryggt,
> I gåven mig det bästa,
> vid vilket under tidens flykt
> ett hjärta kan sig fästa,
>
> och likt den soldag, blid och klar,
> som nu bestrålar fjärden,
> det minne är I lämnat kvar
> av edert verk i världen.
>
> Och därför kring ert vilorum
> jag icke mer förnimmer
> en dödens skugga aftonskum,
> men livets morgonskimmer.

Med sina uttryck för en intim förening av familjepietet, naturkänsla och evighetstro äro sådana strofer som dessa typiskt Söderbergska. Särdeles talrika äro för övrigt de dikter i denna och föregående samlingar vari skaldens barndomsbygd besjunges. Syner och röster från föräldrahemmet och trakten däromkring följa honom i alla skiften:

> Hur långt min levnads öde än mig för
> beständigt samma vandringssång jag hör,
>
> en skär och spröd men klockren melodi,
> där minnets röster smält till harmoni.
>
> Det ekot är av sommarvindens sus
> i trädens lövvalv kring min faders hus,
>
> av älven, som, där stark och strid den drog,
> bröt tystnadsstämningen i milsdjup skog,
>
> av visan, som till lek och ringdans bjöd,
> av psalmen, som vid hemmets andakt ljöd,
>
> av kyrkomalmens silverrena ton,
> när den kring bygden lyste söndagsron.

Barnet växer upp och blir student. Även den tiden blir nära förknippad med minnena från prästgården, särskilt från sommarferierna. Midsommarnatten håller han vaka i sitt gavelrum och ser genom fönstret den silverblanka sjön och vita kyrkan. På bordet står en konvaljebukett, bunden av hans moders hand. En hel rad av ömma dikter är ägnad modern och hennes kärlek, "starkare än döden".

Till dikterna om barndomshemmet sluter sig på det närmaste skaldens erotiska poesi. Den är — liksom hos Christian Winther — riktad "till en", till barndomsvännen som blir hans brud och maka. Det är nordisk förlovningslyrik med vårjubel och framtidsdrömmar och med ett inslag av ljust, drömmande vemod. Så grundas ett nytt hem:

> Minns du vårt första hem vid nordankusten?
> En vinter reddes det, en hård och lång,
> då starkare än eljes växte lusten
> att skåda jorden löst ur dvalans tvång.
> Från våra fönster vi om våren sågo,
> hur med var dag mer spröd blev fjärdens is,
> tills sist dess fängselbommar sprängda lågo
> av sjungande och följum sunnanbris.

Hemmet flyttas till andra trakter, men alltjämt är det samlingspunkten för skaldens drömmar, det trygga vilostället och tillflykten undan världens oro och möda, inspirationskällan till dikter och framtidssyner. Det blir dikter om den kärlek och de minnen på vilka hemmets hela värld vilar, det blir visor om Lillen som sover, om Lillen som vaknar upp och leker och jollrar, om barnahanden som fadern tager i sin som skydd mot nattens oroliga tankar, denna hand som i sin värnlöshet dock tyckes gömma en förunderlig kraft:

(Forts. sid. 255.)

TILL

E. N. SÖDERBERG

på 50-årsdagen den 15 april 1919.

NORRLANDS SOMMAR
ej mitt öga såg.
Men i dina vers, de ljusa —
pingstsolsbländande,
blått förtonande,
fromt förgänglig,
dess fägring låg.

Dikten leder
in till skogens nordankyrka.
Hult det strömmar
av linnéans doft.
Klara källa!
Rena sinne!
Alltför helt att dyrka
brokigt färgat stoft.

FREDRIK VETTERLUND.

Gestalter ur Stockholms musikliv i nutid.

Tredje serien. ✿ **Skildrade för Idun av W. Seymer.**

1

NÄR JAG TALAR OM EN "TYSK-GERmansk" riktning, vill jag först som sist framhålla att de komponister jag hänfört till denna grupp icke få anses som rena Wagner- eller Strauss-epigoner i alla hänseenden — det tysk-germanska hos dem ligger mest i det rent tekniska, såsom formbyggnad, instrumentering, etc., under det att ingivelserna, tematik och harmonik oftast förete egna drag.

Här ha vi då först som representant för en förening av nationellt och tyskt-germanskt Kurt Atterberg. Oftast nordisk i sina motivval och sin färg framträder han som tysk-german genom sin eminenta formbegåvning, förmågan att få allt tematiskt arbete till en flytande enhet, genom sin på Wagner-Strauss fotade, utmärkta instrumentationskonst och genom den kontrapunktiska lärdomen. Atterberg har med rätta kallats den ungsvenska tonkonstens arkitektoniker, det finns intet i hans musik, som icke är fullt format och hållfast; att hans hjärna dikterar hans musik mer än hans hjärta är mången gång rätt påtagligt. Men om nu också hans musik ofta kan verka kall och beräknande, finns det dock drag hos honom, som röja en viss innerlighet, och detta visar sig då främst i de långsamma satserna av hans symfoniska verk, där han lyckas fånga något av den egna jordens mystik, av det egna hjärtats vemod, och stöpa sina tankar i en övertygande och tilltalande form. I tidigare verk påverkad av Gade, Hallén, Sibelius, blandade han (städse med bibehållen nordisk grundstomme) i sina senare skapelser färger från Strauss, Débussy, Puccini, ja t. o. m. Rangström. Men trots de eklektiska dragen har Atterberg något visst, något ungdomligt schwungfullt, som stämplar honom som personlighet. Hans alstring faller nästan uteslutande inom det orkestralas ram. Icke mindre än fyra symfonier har han redan hunnit skapa. Den första (h-moll) är ett kraftigt och personligt ungdomsopus, som han ännu i denna dag icke hunnit överträffa, den följdes av "tvåan" (f-dur) — en nordisk landskapsmålning (den trolska sommarnattsstämningen i Adagiot) — och den s. k. tredje symfonien, "Västkustbilder" — enligt undertecknads åsikt fastmer en symfonisk trilogi. I den sistnämnda visar tonsättaren en dragning till modernismen och ger tre med fast öga och säker hand uppkastade tonmålningar från Bohusläns skärgård, av vilka yttersatserna verka starkast — "Soldis" med dess nebulösa klanger och sövande stämning och den av en praktfull slutstegring burna "Sommarnatt". Mellansatsen, "Storm", är visserligen suggestiv nog men förebilden Rangström för påtaglig. Fjärde symfonien, "Piccola sinfonia", gör i sin knappa form icke skäl för epitetet "symfoni", Sinfonietta eller Serenade hade varit bättre beteckningar. Den är uteslutande (i likhet med Alfvéns "Midsommarvaka") byggd på svenska folkmotiv, fyndigt uppställda och bearbetade med överlägsen kunnighet. Dess långsamma sats är en liten pärla i naturlyrik. Av Atterbergs andra större verk bör framhållas Violinkonserten och den käcka uvertyren till den ännu ouppförda operan "Härvad Harpolekare". Hans bidrag till kammarmusiken utgöres av en stråkkvartett — spekulativ musik med anslutning till nyfransmännen, Scriabin och Schönberg ger den en hel del intressanta klangverkningar men saknar det hos Atterberg mest framträdande draget, — formen, — och verkar därför blott som ett experiment. — Till slut må konstateras att Atterberg vunnit betydande framgångar som dirigent, nu senast vid en konsert i Berlin (27 febr.), där hans ledning tillvann sig allmänt bifall i kritiken.

Är Atterberg hjärnan så är Natanael Berg hjärtat. Hans musik stöpes icke i den stränga formen, hans musik är tolken för ett impulsivt, temperamentsfullt känsloliv och strömmar fritt och obundet fram i takt med hans heta blods brusande rytmer. Den kan ena ögonblicket vara bryskt dissonerande, flammande av exotisk färgprakt, för att andra ögonblick åter klinga vek, sentimental, kanske stundtals också populär, men den övertygar alltid genom sin äkthet. Med Richard Strauss äger komponisten rätt många beröringspunkter och är för övrigt (i likhet med Norges "modernist", Hj. Borgström), en internationell tonsättare. Natanael Bergs styrka ligger, förutom i det blodfulla, eruptiva temperamentet, i den storslagna instrumenteringskonst han besitter, en egenskap så mycket mer beaktansvärd, som den hos

2

3

4

5

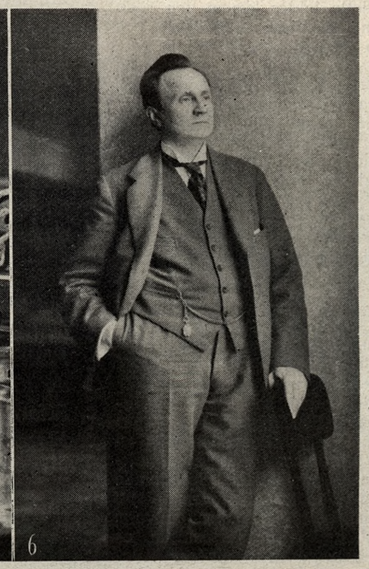

6

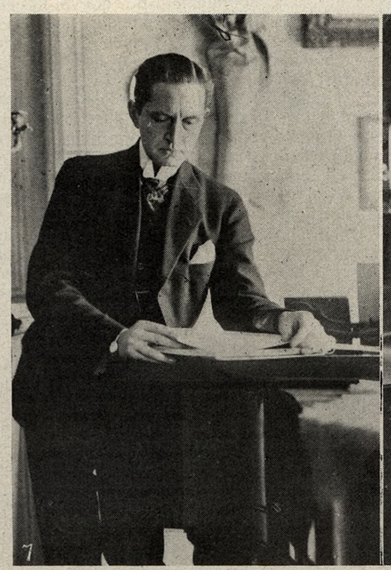

7

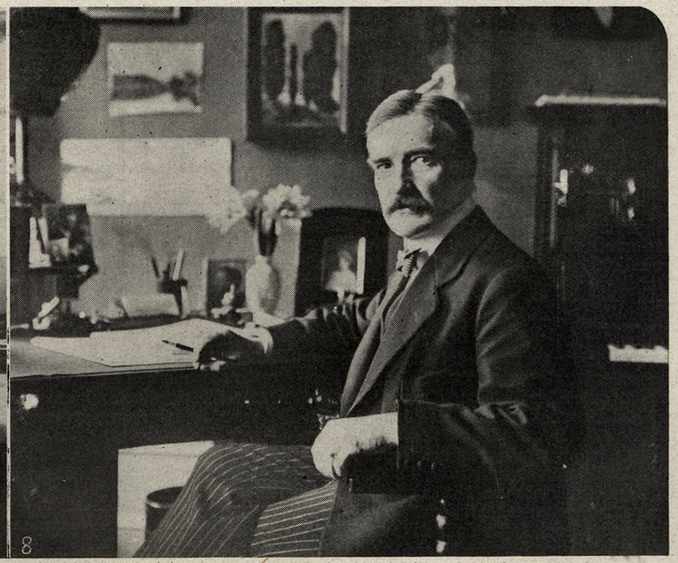

8

1. Hovkapellmästare A. Järnefelt. 2. Kapellmästare Nils Grevillius. 3. Komponisten O. Morales. 4. Komponisten Kurt Atterberg. 5. Komponisten E. Kallstenius. 6. Kapellmästaren G. Schnéevoigt. 7. Komponisten Natanael Berg. 8. Komponisten Henning Mankell. — E. Holmén foto.

honom är självlärd. Från de tidigare stora orkesterverken, där han predikade alltets förgänglighet — jag nämner tondikterna "Traumgewalten", "Alles endet was entstehet", "Makter" (en parallell till Strauss "Heldenleben") — över den präktiga tonskildringen "Årstiderna" och det storstilade körverket "Israels lovsång" gick han på de senaste åren över i ett nytt skede med mer optimistisk syn på tingen. Där stå som exponenter för denna omsvängning i åskådningen den sommarljusa, sorglösa Pianokvintetten, varest — om visserligen i den långsamma satsen en moll-stämning en stund skymmer för solen som ett askgrått holn — den soliga stämningen har övertaget, vidare en liten förtjusande orkestersång, "Die badenden Kinder", med läckra naturmålningar och fylld av ungdomlig uppsluppenhet samt till slut hans nu i vår uppförda "Pezzo sinfonico". Här ger komponisten det tidigare pessimistiska grubblet "fanden i vold" och låter sig helt ryckas med av naturens trollmakt — i likhet med Pianokvintetten synes denna symfoniska miniatyrsuite koncipierad under några sommardagar. Ett "Drömmeri" vaggar oss in i blåmättad sagoskymning, ur vilken minnen av amorösa upplevelser sväva förbi som bitterljuva fantomer, en scherzoartad "Älvalek" manar fram folksagans mytiska gestalter, och en "Idyll" besjunger i smått folklig ton vemodet, men i "Livsyra" har sommarnatten och de därmed förknippade vemodstankarne flytt, och i den daggdoftande och soliga sommarmorgonen svingar sig tonsättaren upp på hästryggen; det blir en munter tropp av kavallerister, som med smattrande trumpetfanfarer jagar över fälten. De surrande 16-dels figurerna i stråkarne beteckna det sjudande blodet och tubans drastiska soloinfall i slutet av stycket ger bilden av en person, översvallande av manlig kraft och mognad. — På de smärre formerna har Natanael Berg skapat obetydligt.

Som motsats till Atterbergs och Bergs konkreta musik står Edvin Kallstenius mer abstrakta, spekulativa konst. Han utgör en typ för sig i ungsvensk tonkonst, en avgjord esoteriker, som går sin väg för sig, men en äkta konstnär. I viss mån befryndad med Reger äger han i sin originella, ofta bisarra harmonik vissa anknytningspunkter med Scriabin och nyfransmännen, men är mestadels sig själv. Starkast förnimmer man hans egenart i Violinsonaten e-moll — ett stycke musik hållet i gammal sonatform men med en oändlig massa nya rytmiska och harmoniska uppslag, därtill genomandad av verklig känsla. Hans musik är — även om den mången gång förefaller hård och torr — ingen renodlad metafysik utan man spårar bakom de kärva klangkombinationerna ett hjärta, som både kämpat och lidit. Sonatens yttersatser äro lidelsefullt upprörda själsbikter med rytmiskt originella huvudmotiv, i sista satsen fångslar också ett finstämt om ock (på grund av tvärståndsharmonikan) kärvt sångtema; mellansatsen har däremot en lugnare prägel, men verkar icke fullt så personlig — det Regerska draget skönjes här i den väl överlastade pianostämman —. Med den långsamma satsen är förbundet ett Scherzo, som har något av gammalnordisk danslek i anslaget och bildar en verkningsfull kontrast till det tyngre Adagiot. Kallstenius Stråkkvartett N:o 3 (e-moll) väckte på sin tid uppseende och hos mången förskräckelse, emedan komponistens anslutning till den kakofoniska modernismen här syntes påtaglig och mångt och mycket lät fruktansvärt missljudande. Dock torde detta icke enbart berott på kompositionen utan på exekutörerna, som i sista satsen fullständigt fuskade med spelet. Visst är mycket i denna kvartett hårt och skärande och detta torde delvis bero på att tonsättaren missräknat sig på stråkarnes klangverkan, en annan orsak är väl också den, att han byggt hela verket på mer horisontal än vertikal grund, d. v. s. fäst huvudvikten vid en envis tematisk bearbetning och icke tagit hänsyn till harmoniken. Första satsen äger i sin molande, monotona stämning dock många fina detaljer och Adagiot utgör ett läckert stycke arkaism, svår att förlika sig med (vid första framförandet nota bene) är sista satsen. Man skulle emellertid önska att få höra verket ännu en gång, kanske skulle förståelsen då bliva större. På de större formerna står en orkesterdikt för hans räkning — "Striden om lyckan" —, som även om den delvis verkar ledbruten eller osammanhängande dock ger bevis för något känt och upplevat och uppvisar många fina detaljer, som exempelvis den väl formade slutcodan.

Den "galliska strömningen" räknar icke många representanter inom ungsvensk tonkost, d. v. s. till en viss grad återfinnes ju den franska extravaganta harmoniken hos litet var, men den renodlade galliska typen finnes näppeligen hos oss, och de två representanter för denna riktnig, jag här för fram, äro visst icke några nyfranska epigoner.

Den, som redan i sina tidigaste alster visade en dragning åt den spekulativa, färgstarka harmoniken, är Henning Mankell. Hans musik är dock icke enbart funderingar över harmoniska möjligheter eller konturlösa drömmerier — redan därigenom skiljer den sig märkligt från nyfransk tonkonst — utan den kan snarare kallas en förening av im- och expressionism, en förening av tankearbetet i de tematiska linjerna med impressionismens djärva färgkombinationer. César Franck står han på sätt och vis nära, ehuru betydligt mera avancerad. En utomstående skulle lätt kunna rubricera Mankells musik med ett slagord: "Debussy", detta på grund av den ofta förekommande heltonsharmoniken men nu är den Mankellska heltonsharmoniken och nonackordkombinationerna gestaltade och behandlade på ett fullt personligt vis, dessutom är hans musik för mörk, för djup och för kärv för att kunna stämplas som Debussyism. Med de stora formerna har han sysslat ytterst litet — en Pianokonsert (ännu ouppförd) är allt i den vägen — men däremot har han skänkt kammarmusiken värdefulla bidrag. En Stråkkvartett, fast och väckert timrad samt harmoniskt originell, och kanske ännu mer en Pianokvintett i g-moll synas bägge fotade på César Francks idéer utan att därför sakna personlig stämpel. Kvintettens första sats äger ett stort och temperamentsfullt huvudtema, där kromatiken spelar en betydande roll; det kontinuerligt böljande pianospelet i denna sats suddar dock mången gång bort verkan av det tematiska arbetet. Verkets största behållning skänker den långsamma satsen — en sommarnattsstämning av egenartad skönhet, där särskilt det subtila slutet må framhållas. En Altviolinsonat h-moll är också ett fullödigt aster av den begåvade komponistens penna och bäres av en viss ungdomlig schwungfullhet. Men främst framstår Henning Mankell som en av våra mest förfinade klaverpoeter; detta instruments skiftande klangmöjligheter har han i minsta detalj avlyssnat och tillgodogjort sig. I likhet med Lennart Lundberg och Ture Rangström älskar även han havets miljö, det märkes bäst i Balladen N:o 3, som äger mycket av skärens och havets mystik. För den som vill stifta bekantskap med Mankells egenartade stämningskonst och icke är tillräckligt pianistiskt utbildad att mästra hans rätt krävande pianoballader skulle jag vilja rekommendera de i svensk pianolitteratur enastående "Intermezzi" (särskilt de i ess-moll och g-dur), där hans personlighet är fullt påtaglig. Men Mankell har icke enbart skrivit för piano, ett knippe utsökta romanser vittnar om hans kapacitet även på detta område. Främst i samlingen stå då de s. k. Malmbergssångerna, där komponisten med suggestiv skärpa och de utsöktaste och apartaste klangfärger fångat dikternas stämning. En sådan sak som "Sorg, o, sorg" är helt enkelt ett mästerverk i elegisk romanskonst och i den grekiska herdedikten "Jag vill drömma" är det som stode hela den helleniska skönhetsvärlden upp för åhörarens ögon. Lägger man så därtill den underbart poesimättade solnedgångsstämningen "Andante" har man fått det bästa av Mankells sångalstring. — Henning Mankell har dessutom förtjänstfullt verkat som kritiker i Svenska Morgonbladet och Stockholms-Tidningen.

I Olallo Morales äger den galliska riktningen sin andre representant. Som redan namnet angiver har han sydländskt blod i ådrorna (fadern spanjor, modern svenska, själv föddes han i Almeria, Spanien) och det borde därför vara helt naturligt, om han i sin musik droges åt det franska hållet. Det underliga är dock, att han under sina uppväxtår här i Sverige tog så starka intryck av miljön att hans förstlingsverk nästan uteslutande visade nordiska drag (Stenhammar) eller ägde frändskap med Brahms. tydliga bevis härför ligga i hans om Stenhammar minnande "Ballad" för violin och piano, den storstilade, Brahmsbefryndade Pianosonaten (dess-dur) eller de ävenledes med Brahms besläktade "Vier Minnelieder", i vilka senare man dock i detaljarbetet kunde spåra en och annan modernare vändning, som tydde på det sydländska ursprunget. En Konsertuvertyr "Försommar" ägde i sin friska av skogens daggiga grönska doftande, poetiskt förtätade stämning ännu helt nordiska drag, då plötsligt utan föregående varning, komponisten i och med sina Ullmans-sånger beträdde impressionismens landamären. Här tog nu hans sydländska temperament ut sin rätt, poesi förenas med spiritualitet, de djärva färgerna behandlas med en smakfullhet, som endast en boren sydlänning förmår det och därtill äger hans musik ännu kvar den formella styrkan från tidigare verk. Av dessa romanser fäster man sig vid den lilla spröda pastichen "Med Eros penna" hållen i en lätt arkaiserande stil, endast där dikten så fordrar kryddad med starkare harmoniska färger, den av intensiv stämning fyllda "Capriccio" och "Danserskans sång" — en i solspektrets alla färger glimmande, våldsamt realistisk och fascinerande kärlekshymn. Ännu en romans ur det senaste skedet förtjänar framhållas — "Vindens visa" — även den späckad av mustiga färger, särskilt framträder här komponistens förkärlek för sekundintervallen som förhållning. — Men icke blott på det kompositoriska området skönjes Morales sydländska läggning; som mångårig kritiker i Svenska Dagbladet har han flerfaldiga gånger genom sin smidiga och likväl så uddiga penna givit prov på gallisk spiritualitet och lysande intellekt. — Ägnar sig nu uteslutande åt kallet som sekreterare i Musikaliska Akademien.

I stor tacksamhetsskuld står svensk tonkonst till dirigenterna, i detta fall stockholmsdirigenterna, vilka med intresse och förståelse ställt sig till förfogande när det gällt framförande av svenska tonskapelser.

Först ha vi då den musikaliske ledaren vid vår opera, hovkapellmästaren Armas Järnefelt, som icke blott är den sammanhållande kraften vid våra operaföreställningar utan även står för ledningen vid samma institutions symfonikonserter. Hans förnämsta egenskaper som dirigent ligga i ett skarpt intellekt och en förfinad musikalisk kultur. Som symfonidirigent framstår han främst som tolkare av klassisk musik, ett gebit som ligger hans kynne nära, men har därjämte vid symfonikonserterna framfört även modernare verk, särskilt nyare svenska. Som operadirigent är han vår förnämsta kraft, och hans förmåga att sammanhålla, utforma och gestalta de musikaliska linjerna i Peterson-Bergers oerhört krävande opera "Domedagsprofeterna" visar fullt ut halten av hans konst.

I Georg Schnéevoigt besitter Stockholm sin otvivelaktigt duktigaste symfonidirigent. Han har måhända icke en Järnefelts fina intellekt men i gengäld äger han större energi och vitalare temperament. Även som fostrare av en orkester står han i en klass för sig, och att som han, av en från början heterogen skara musici, kunna forma och utbilda Stockholms väl för närvarande främsta symfoniorkester — Konsertföreningen — måste utan tvivel betraktas som ett musikaliskt stordåd. Främst har han skaffat sig ett namn som interpret av Sibelius, vilken för sina symfonier näppeligen kunnat finna en bättre tolk, vidare har Schnéevoigt med intresse omhuldat den ungsvenska tonkonsten, — jag nämner blott namnen Rangström, Berg, Atterberg, — och i särskilt friskt minne står hans grandiosa framförande av Rangströms Strindbergssymfoni.

"Last but not least" ha vi så den yngste av dirigenterna, Nils Grevillius, som så småningom arbetat sig upp till en verkligen betydande förmåga. Hans styrka ligger i konsten att leda orkestrala ackompanjemang, att smidigt följa solistens intentioner, och i detta hänseende är han numro ett bland dirigenterna. Denna speciella sida hos honom pekar naturligtvis hän mot operan, och vad han där förmår bevisade han bl. a. då han efter blott en eller två repetitioner dirigerade "Mårouf" flott och duktigt, utan skavanker, — en sak, som icke vem som helst gör honom efter. Men även som tolkare av rena orkesterverk har han på senare åren gjort betydande framsteg. Ett litet mästerprov på denna sin konst gav han, då han för någon tid sedan dirigerade Strauss "Till Eulenspiegel" rent ur minnet, d. v. s. utan partitur.

(Forts. fr. sid. 251.)

Jag tror att den kan mig leda
mot ljusets himmelska värld
och mig från det mörker freda,
som söker hindra vår färd.

Även i den senaste diktsamlingen återkommer samma motiv — hur svårmodet skingras av barnen och de unga. Skyarna båda en nalkande höst, men skalden hör "en vårhälsning" från två unga stämmor:

Och när från två violiner
en munter samklang mig når,
mig tyckes, att solen skiner
till rummets mörkaste vrår.
Med nyväckt glädje jag röner,
att från den majljusa ängd,
som blommar för mina söner,
jag själv ej är utestängd.

Så är Söderbergs poesi en enda lovsång till de rena och ljuva makter som skapa och bevara ett hem. Som redan nämndes har han ju flera andra strängar på sin lyra: han tolkar naturens mystik och själens tysta frågor inför livet och döden i känsliga och ofta sångbara verser; som religiös skald i kyrklig anda har han ju framträtt och gjort sig vida känd särskilt i sammanhang med psalmboksarbetet och som tillfällighetspoet hör han utan tvivel till våra ej blott flitigaste, utan även mest lyckade. De formella egenskaperna hos denna poesi torde ej här kräva någon närmare beskrivning: hans vers rör sig inte i djärva och nya rytmer, både i inre och yttre hänseenden håller den sig till de akademiskt hävdvunna linjerna och utmärkes i stället av en språklig kulturs förfining och en osviklig litterär takt. Man tycker nog ibland att det traditionella draget gör sig för mycket gällande på bekostnad av uttryckets liv och ursprunglighet, men ser man närmare på Söderbergs produktion, synnerligast hans senaste samling och det knippe valda dikter, "Lyrik", som utkom 1909, skall man finna hur orättvist det vore att kalla denna diktning konventionell i sämre mening: den synes snarare i långt högre grad än den vanliga nutidspoesin vara sprungen ur innerlig erfarenhet och en äkta personlig ingivelse. Med all sin lyriska intimitet kan den äga något visst förbehållsamt abstrakt i sitt väsen, som väl trives samman med versens oklanderliga dress, en sak som väl närmast beror på temperament och litterär uppfostran och som för övrigt också kan märkas i Söderbergs prosa med dess ofta prästerliga högtidlighet.

En diktning sådan som denna äger säkert många vänner, men kunde nog förtjäna att äga ännu flera. I poemet "Sångarekall" nämner skalden den makt som han helst skulle önska sig som gåva:

en makt att hugsvala sorgsna och sjuka,
med ord som trösta, med tonfall mjuka,
att sjunga för fridlösa hjärtan ro,
för modlösa mod och för tvivlande tro.

Inte minst som hemmets sångare torde E. N. Söderberg ha visat sig besitta denna förmåga, och för den som skriver dessa rader synes det att man gott kan uppskatta denne diktares verkliga förtjänster utan att därför behöva dela vare sig hans stadiga kyrklighet eller hans politiska högeråskådning. Till skaldens halvsekelfest torde ock från flera olika håll, från många svenska hem, bringas ett uppriktigt tack för vad han hittills skänkt av ädel och värmande sång. Och till detta tack en önskan om lyckliga framtidsår i diktens och odlingens tjänst.

IVAR NORBERG.

Drömmen.

Av ARILD BJÖRK.

SOLEN HÖLL PÅ ATT GÅ NER, NÄR jag kom fram till den lilla staden, där jag tänkte tillbringa midsommaren. Jag hade aldrig varit där förr, och det villsamt spunna gatunätet förbryllade mig till en början. Det var en av Sveriges äldre städer: den räknade sin grundläggning från en töcknig medeltid, då människorna älskade att inlägga mera fantasi än metod i stadsplaneringar som i allt annat och ej använde linjal så mycket som vi, utan drogo linjerna på fri hand med arabeskens nyckfullhet.

Det hade varit en ansträngande vår. Jag hade haft ett halvt dussin järn i elden och därtill all möda att hålla mina affärer flytande. Jag var trött, tröttare än jag känt mig på flera år. Det var därför jag sökt mig till denna småstad, som låg på sidan om alla färdeleder, och där jag inte kände en människa. En veckas lugn vistelse där skulle väl bringa mina nerver nödtorftigt i lag igen.

Jag gick genom en liten vanvårdad park, där barnen lekte i gräset under de höga almarna. Runt omkring löpte en ställvis raserad mur. Det föreföll att vara en gammal klosterträdgård, kanske också en kyrkogård, ty kyrkan låg strax intill. Genom en öppning i muren kom jag in i en gränd, som i smala vindlingar långsamt steg uppför en backe. Mina steg ekade i den tomma gatan, när jag gick över de kullriga stenarna, mellan vilka ogräset frodades ohejdat. På den ena sidan låg den mer än manshöga muren av mörknat tegel, med urfallna fogar och trasigt krön, på den andra en lång rad av skröpliga envåningshus med bukiga väggar och låga fönster, där fuchsior och pelargonier lyste som röda blodstänk. Skymningen föll redan, och skuggorna bredde sig i den trånga gränden. En igelkott travade tvärs över stenläggningen och slank in genom en öppning i ett fallfärdigt plank. Över muren strömmade en stark kryddad doft av fläder... Jag dröjde på stegen, denna doft kom min själ att vibrera på ett oförklarligt sätt: det var som om jag hört en ton i fjärran och förgäves sökte gripa dess innebörd. Den hade hörts så svagt, att mina öron mycket väl kunat ta miste: kanske var det ingenting alls... Men jag anade att ett minne dröjde i det undermedvetna, arbetade att ta gestalt, utan att lyckas...

Gränden förde mig till ett litet fyrkantigt torg, tyst och folktomt även det. Ett nytt tvåvåningshus i skrikande rött tegel stångade med skylten Stadshotell, och jag gick dit. Man visade mig upp i ett rum på andra våningen, som vette åt en trädgård. Över det grådaskiga gyttret av gavlar och tak kunde man skymta slätten, på vilken den lilla staden låg. Längst bort vid horisonten blånade en skogsås.

Jag tvättade av mig resdammet, packade upp min handkoffert och slog mig sedan ned vid fönstret, som jag öppnade...

Vad denna stad var tyst! Inget spårvägspingel, inga biltjut eller fabriksvisslingar. Jag avundades de människor som fingo bo här alltid: de levde sitt liv i annan takt än jag, deras pulsar drevos aldrig till hetsig flykt... Sakta göt sig den främmande småstadens stillhet in i mina ådror. Trött av en dagslång resa försjönk jag i behaglig mattighet...

Jag vet inte hur länge jag suttit så, när jag märkte att dörren gick upp. In gled en ung flicka, sommarklädd efter ett något föråldrat mod. Hennes drag voro omöjliga att urskilja i det skumma rummet.

— Känner du igen mig? frågade hon.

Rösten klingade som jag blott hört en röst klinga.

— Ja, sade jag. Men varför har du kommit?

— Om du följer mig, vill jag säga dig det.

Vi gingo nerför trappan och kommo ut på torget. Men det var icke samma torg, som jag nyss gått över på väg till hotellet, utan torget i en småstad, där jag tillbragt en sommar för flera år sedan. Detta förvånade mig dock icke. Vi kommo in i en gränd, som jag genast kände igen: den ledde ner till en å, och jag hade gått den många gånger. I skydd av denna mur, just där flädern strödde sina kryddande blomknippen ut över gatan, hade jag första gången kysst henne, som nu gick där tyst vid min sida...

Vi nådde ner till åkanten. Jag löste en

Modekrönika.

Av Iris.

VÅREN ÄR NYHETERNAS TID inom modevärlden. Man skulle tro att vintersäsongens början, när den stora sällskapligheten slår upp sina portar, vore den årstid, då man helst ville se det nya, men det är inte så: med allt det friska våren för med sig vill man även ha det hittills ouppfunna på toalettens område att sysselsätta sig med. Det eleganta Stockholm bjöds också häromdagen på en av sina mest gouterade njutningar: Nordiska kompaniet hade mannekänguppvisning med franska modeller. Något så bjärt avstickande mot det vi redan äro vana vid bjödo dessa dräkter inte, men en del drag och förebud voro intressanta nog och väl värda att ta vara på.

Den första frågan är avgjort — kjolen? Den är så snäv den någonsin kan bli, såvida man vill ha den pretentionen att kunna ta ett steg i den, och för att få möjlighet att göra detta måste den med den allt mindre vidden bli kortare och kortare. I Paris klagas det över att man nu kan se den och man hoppas på en återgång. avskuren strax nedanför knäet, Vi kunna således endast önska att denna inte blir alltför ångerfull, utan att, om man också gör dräkten släpande inomhus, man nådeligen vill låta oss till promenad behålla den bekvämt och hygieniskt kort.

Karaktäristiskt för våra dagars korta kjol är att man inte gärna vill göra den uppslitsad, fastän små försök visat sig. Överklänningen däremot, kapporna och de långa promenadjackorna har man gärna uppskurna i långa, fladdrande pannåer.

De nya franska modellerna visade också prov på promenaddräkter med tämligen korta alldeles rakskurna jackor fullkomligt fria från skärp. En sådan jacka i mörkblått med kjol med trådsmala vita ränder gjorde ett mycket ungdomligt intryck. För övrigt syntes långa vita västar till dessa dräkter.

Den nyaste garneringen är fransar, fransar och åter fransar. Man sätter dem på klänningar och på kappor — till och med på hattar. En av utställningens smakfullaste klänningar av pärlgrått crêpe de Chine hade ett slags dubbelvikta sniljfransar till garnityr över det hela. Som en lång krage på ryggen hängde ett draperat mjukt avrundat stycke med den gungande fransen som avslutning. En annan klänning i brunt var prydd med några stycken stora runda plattor bildade av sniljfransar — en mycket distingerad toalett.

Liven på dessa nya klänningar äro med sina oftast halvlånga eller ännu kortare ärmar en återuppståndelse av det gamla välkända kimonolivet: ärmarna skurna i ett med livet och ganska vida under armen, påminnande om det man kallade pingvinfason. De karaktäriseras också av en vid snibburringning. Någon gång ha de en krage, som går högt i nacken, men framtill försvinnande smalt följer utskärningen.

Till det hela nya hör en tendens att ge klänningen vidd i sidorna och låta den vara platt fram och bak. En ljust beigefärgad klänning visade denna moderna silhuett genom en insydd veckad del med vecken hopknipta börjande strax ned på höften och lagda ännu mer på varann nere vid kjolens kant. Dessa veckade sidpartier voro behängda med små snörmakerikläppen. Vad färger angår håller man sig ännu troget till mörkblått och beige, de eviga svarta aftontoaletterna få gärna ett bjärt inslag av någon stark färg, ett par härligt mjuka omsvepande kappor lyste i varmt kräftrött.

En svart sidenklänning med ett skarpt grönt skärp gav prov på en av dessa hopsättningar; skärpet var brett lagt om midjan, framtill högt, nedhängande i ryggen åt ena sidan till. Ofta ha aftontoaletterna knappast annat liv än ett brett tygstycke omlindat på ett snarliknande sätt — de äro också fruktansvärt lågt urringade i ryggen. De breda skärpen fästas på hundra sätt och äro en av dagens mest omhuldade detaljer. En svart toalett hade sina sidstycken avsmalnande mot midjan och mot kjolkanten överbroderade med runda plattor i kräftrött och guld. Man talar om att broderierna inte längre förekomma; det är sant så till vida att de nu helst visa sig i dessa runda plattor placerade här och där, som påminna om kinesiskt mönster.

Som prov på kappor visades några härliga capes, de flesta i svart men också en i svartröd brokad, de hade uppslitsningar att sticka ut armarna igenom och det främre partiet föll som två schaldelar under det att ryggstycket var på ett obeskrivligt ståtligt sätt rynkat vid en stor besparing, som gick brett utåt skuldrorna.

Vår första bild ger prov på en aftontoalett utan broderier, en lätt draperad klänning av satin med en överklänning av pärlströdda tyllslöjor. Att ordna dessa artistiskt, därpå beror det hela. Man ser också ibland en hel kappa av tyll vars ärmar, som falla ned till kjolkanten, föras ut vid armens rörelser och ge en luftig förtoning åt dräkten. Observera armbanden på benen. Den sittande damens mera pompösa toalett har både kjol och släp broderade och överhängda med tyll, livet är ett av dessa som bestå av så gott som endast ett draperat tygstycke, så omärkligt är dess övre tunna del. Den sista figuren visar en graciös modell av den alltjämt fortlevande chemiseklänningen i mörkt marinblått siden. Vi se här livets nya vidd under armarna, som är högst praktiskt. Att brodera sin dräkt med chimère'er som bård är dock mera konstigt än hemtrevligt.

---

båt, hon satte sig i aktern, och jag tog årorna. Så hade jag rott henne många gånger den sommaren.

— Här är sig likt, sade jag för att bryta tystnaden. — Vattnet glider så makligt som förr i världen, det tycks mig bara lite smutsigare. Ser du den gamla pilen där borta, som doppar grenarna i vattnet? På andra sidan är en liten vik, ett krypin lagom stort för en båt att lägga till. Där brukade vi ta stigen till furet. Undrar om träden växt mycket sen dess.

— Ja, här är det som förr, sade hon. Men du är dig inte lik, du har åldrats.

Jag teg. Hennes ord tycktes mig obarmhärtiga.

— Ja, inte till det yttre, fastän kanske det också en smula. Det är din själ som blivit gammal.

— Men jag känner mig rätt ung ännu. Jag är till och med i stånd att förälska mig, sade jag med ansats till raljeri.

— Det tror jag inte mycket på, sade hon. Men vet du vem jag är?

— Ja... varför frågar du det igen? Jag kände genast din röst, och nu lyser månen på ditt hår... Du är ju...

— Ja, jag är den flicka som du lekte med en sommar för många år sedan. Men jag är något mer: jag är din ungdom.

— Jag saknar inte min ungdom, sade jag hårt.

— Det vet jag. Du har glömt alla dina drömmar från den tiden. Det var så mycket som hänförde dig då, men hänförelse är ju tröttsam i längden. Du tänkte visst uträtta en massa saker...

— Barnsligheter, mumlade jag ovilligt.

— Nu kallar du det barnsligheter. Ja, jag säger ju att du blivit gammal. Men erinrar du dig inte, hur gripen du ibland var på våra ensamma promenader? Du blev till och med vältalig, impulsiv och gjorde gester, så att människorna vände sig om och tittade på dig. Då kunde dina ögon lysa... Det var kanske det som fängslade mig starkast... Du ville visst vända upp och ner på en hel del här i världen?

— Jag försäkrar, det plågar mig att höra allt detta...

— Ja, dina idéer var kanske lite befängda ibland, men du var aldrig så löjlig som du själv nu inbillar dig. Du hade åtminstone idéer...

— Jag var en högst osympatisk man, så mycket minns jag. Rigorös och fanatiskt rätlinjig i mina åsikter...

— Du hade inte lärt dig kompromissa.

— Just det, det var därför livet var så svårt och problematiskt... Men allt det där har jag begravt för länge sedan. Låt det vara! Låt oss tala om månen, om människorna där borta i staden, som nu sover och drömmer om lotterivinster, obetalda räkningar och kärleksäventyr.

— Det fanns en tid, då du trodde att människorna hade andra drömmar.

— Om du visste vad jag led då, bröt jag ut. Jag ville till inget pris leva om den tiden. Mitt inre vibrerade ständigt. Om jag skulle använda mitt bildrika språk från de åren, som du behagade finna vältaligt, skulle jag likna mig vid en eolsharpa, som alla himlens vindar spelade på. Det var outhärdligt. Jag var intresserad för de allra mest onyttiga ting och alltför sensibel; en bagatell rörde upp mina känslor mer än min bäste väns död skulle göra nu. Jag tror knappt det är en överdrift. Jag har lärt mig hur lyckligt det är att kunna vara likgiltig. Det är inte den högsta arten av lycka, men den vilar i stället på en rätt stabil grundval... Och så gick jag omkring som en menlös tok och idealiserade personer och ting. Det var så smärtsamt att se saken som den verkligen förhöll sig, och så tänkte jag mig den alltid en smula bättre. Det blev till de ljusblåaste fantasier...

— Du tiger, du vet att det är sant... Jag bar mitt hjärta i händerna, och alla världens

Schweizer's Siden

direkt från Schweiz, tull- & portofritt till bostaden!
Begär redan i dag prover på garanterat solida nyheter still dräkter och blusar i duchesse, foulards, taffetas, crêpes, gabardine, eolienne, faille, cotelé, voile etc. från kr. 2.95 pr. meter. Särdeles rickhaltigt urval i såväl svart som hvitt och kulört. Vår kollektion sändas Eder mot ett 20 öres frimärke franko till benäget påseende.
Samtidigt rekommendera vi vår kollektion i dräkter och blusar, konfektionerade och okonfektionerade, med äkta schweizer-broderier på batist, voile, opaline etc. fran Kr. 7.50. Denne kollektion sändas Eder likaså mot ett 20 öres frimärke till benäget påseende.

Schweizer & Co Luzern S 3 (Schweiz)

Fyrtornets
FISKBULLAR
KAVIAR
SARDINER
RADHES ANJOVIS

i ostronsås, Kryddsill, Matjessill, Aptitbitar, Vingasill, Rensad anjovis i dill, Skinn- o. benfri ostronanjovis. Levereras i bleckkärl.

A.-B. Sveriges Förenade Konservfabriker
GÖTEBORG Kungl. Hoflev.

Till tvätt och diskning!

Ersättning för tvål och såpa.

GAHNS
TVÄTTEXTRAKT

graderade flaskor.

En flaska till 100 liter vatten

Om bruksanvisningen följes erhålles tillfredsställande resultat.

Denna vecka

Stor utställning

av

DAMHATTAR

dels i originalmodeller från Paris dels utgångna från våra egna ateljéer.

Se våra skyltfönster!

PAUL U. BERGSTRÖMS A/B
MODE-AVDELNINGEN - DROTTNINGATAN 74, 2 TR.

orättvisor blev till hakar, som hängde sig fast i fibrerna. Min svaghet var så stor, att jag inte kunde gå förbi en fabrik vid middags- eller kvällstid, när arbetarna strömmade ut. Deras ansikten var sotiga och deras kläder smutsiga och rivna: jag tyckte de borde hata mig som en välklädd flanör... Dumheter! När jag nu möter arbetarströmmen, vet jag att de flesta av dem lever mindre komplicerat och därför lugnare än jag.

— Det har du sökt intala dig, och nu tror du det.

— Samhället är byggt på pengar och makt, och det är ingenting att göra åt; förresten är hjärtat en alltför otillförlitlig basis. Du gillar inte vad jag säger, men du är obillig. Jag tror mig verkligen ha gjort lite grand nytta, sedan jag nått sinnets jämnvikt och aura mediocritas. Då bara pratade jag och dansade mig yr mellan ytterligheter. Man mår inte bra av att leva uppe bland stjärnorna...

— Ro mig i land!

Jag vände båten och styrde mot landningsplatsen.

— Och så min eländiga godtrogenhet, tog jag vid på nytt. Jag måste resolut skaka av mig en del människor, som hängt sig på mig...

— Du skakade av dig mig också.

— Var det verkligen så?

— Åh, du behöver inte förebrå dig. Du har ju alltid varit en gentleman. Naturligtvis kastade du inte undan mig vårdslöst som ett barn en leksak, som det tröttnat på. Du lät mig helt varsamt glida ur dina händer, jag märkte knappt hur jag gled... Men man fjäskar inte med en tand, som ska dras ut: ju snabbare, ju bättre.

Vi hade nått båtbryggan och stego i land. Åter gingo vi genom gränden, som låg i mjölkvitt månljus, flädern fyllde den helt med sin doft.

Då skar ett uggleskri genom tystnaden.

— Jag undrar, sade hon, om det är samma uggla, som vi hörde den kvällen du kysste mig här första gången... Vi hade varit ute på ån och gick nu hem, tysta, med dröjande steg, som om vi båda väntade att något skulle hända. Gränden var tom. Vi smög oss intill muren, och där kysste du mig och sade att du tyckte om mig... Strax efter skrek ugglan där inne i trädgården, och jag blev förstämd. Men du skrattade och tyckte att sådant skulle man inte fästa sig vid.. Nu tror du bestämt på skrock?

— Jag har ju åldrats, som du sagt.

Vi voro nu framme vid torget.

— Farväl, sade hon, och gled undan. Hennes drag bleknade bort i månskenet.

Jag sträckte min hand efter henne; det tycktes mig att vi hade mer att säga varandra.

— Kommer du inte igen någon gång? frågade jag.

— Jo, jag kommer, när du blir gammal, vad du själv menar med gammal. Då blir kanske din själ ung igen.

Hon gled allt längre och längre bort och blev till ett med månskenet. Jag ville ropa och springa efter henne, men var som fastbunden. Nu när hon var borta, kom det för mig att jag mist något oersättligt, att jag bar på en gåta, som kanske hon kunde lösa..

...Jag vaknade. Det hade blivit mörkt i rummet. Drömmen höll mig ännu halvt fången, och jag tyckte mig se ett par ögon blicka mot mig ur mörkret — hennes ögon var det enda jag mindes. De hade tyckts mig äldre än hon själv, djupa av en tung hemlighet.

Hon kommer igen, sade hon. Men hon kommer endast i drömmen: jag vet ju att hon är död.

Flyglar, Pianinon, Orglar
från landets förnämsta fabriker.

NORMAS FRUKTGELÉPULVER

C:a 35 gram gelépulver giver c:a 650 gram delikat Apelsin-, Citron-, Hallon- eller Körsbärsgelé.
Finnes i alla välsorterade affärer.

AKTIEBOLAGET NORMA
KEM. TEKN. FABRIK,
STOCKHOLM I.

I nya upplagor.

4:de uppl. av
Cecilia Bååth-Holmberg:
När seklet var ungt.
Berättelse från det gamla Lund. Pris 7.50.

2:dra tillökade uppl. av
Sven Dorph:
Jenny Linds triumftåg genom nya världen.
Häft. 14.50, halvfr. band 22.50.

3:dje uppl. av
Ernst Zahn:
Kyrkoherden i Anderhalden. Historisk berättelse fr. alperna. Övers fr. originalets 42:dra uppl. av Hugo Hultenberg. Häft. 5.50, bunden 7.50.

2:dra uppl. av
Eleanor Porter:
Pollyanna.
Övers. av Elsa Ribbing. Häft. 3 kr., kart. 4 kr Det engelska originalet har sålts i över 400,000 ex.

2:dra uppl. av
James Strahan:
Marskalken.
Häft. 3.75, inb. 5 50

Lindblads Förlag, Uppsala.

STEINWAY
Ensamagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasin
Jakobsbergsgatan 38, Stockholm

Bästa ingredienser

vid småbak förtjäna bli behandlade med bästa jäsningsmedlet. Gooda-Jästmjöl är bäst och pålitligast.
Säljes överallt i burkar à 15, 25 och 50 öre.
Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

400,000 ex. ha sålts av engelska originalet av **POLLYANNA,** den glada boken av *Eleanor Porter*. Hör till de äkta "flickböckerna" säger Sthlms-Tidn. 2:a uppl. Häft. 3 kr., inb. 4 kr.
Lindblads Förlag, Uppsala.

Har ni provat

Ahlbergs jästvulver? Gör det annars genast.
Ahlbergs jästpulver tillverkas under sakkunnig kontroll och finnes till salu överallt. I parti hos Carl Ahlberg Riks 52 65 St.-t. 159 13, 260 90.

Kullgrens Grav-vårdar

Ägna Edra avlidna en bestående minnesvård!
Rikhaltig katalog gratis.
GRANITAKTIEBOLAGET
C. A. KULLGRENS ENKA
UDDEVALLA

Hemmets allt i allom är
HUSQVARNA
Stark, lättgående. Förmånliga avbetalningsvillkor.

Husmödrar!
Winborgs Stek- och Bakolja
Ingen smörbrist till stundande helgen!
Winborgs Stek- och Bakolja
Ersätter fullständigt smör vid stekning och bakning.
Winborgs Stek- och Bakolja
Är dryg, hållbar och hälsosam. Finnes i varje välsorterad speceri- och konservaffär.
Priset i Stockholm:
Kr. 2: 50 för helflaskor.
Kr. 1: 25 för halvflaskor.
Levereras till större förbrukare i damejeaner om 10—20 kg. till dagens lägsta pris.
Försök även
Winborgs Senapssås
Bästa krydda för alla sorters fisk- och kötträtter.
A.-B. TH. WINBORG & C:o.
Kungl. Hovleverantör.
STOCKHOLM.

FRÅGOR

N:r 84. Vill någon giva mig ett gott råd. Jag har en tjuguårig systerdotter för vilken jag är i moders ställe. Hon har genomgått 6 klasser i flickskola, en kurs i hushållsskola och en kurs i maskinskrivning. Hon ser bra ut och har en förtjusande sångröst. Hon är duktig och praktisk i husliga sysslor. Varåt skall jag låta henne ägna sig för att få sitt levebröd. Är det mycket dyrbart att utbilda rösten, och vad kan hon sedan bliva för att få största möjliga inkomst? Något vid teatern? Vad fordras för att komma in där? Vilka äro fordringarna för att komma in vid Musikaliska Akademien? Och vad kan hon bliva efter där genomgången kurs? Hon har praktiserat i stenografi och maskinskrivning, men blir trött av det arbetet och hennes ögon lida därav. Hon har tagit sånglektioner en tid och hennes röst är mjuk och bildbar. Tacksam för ett gott råd är Moster Malin.

N:r 85. Kunskapstörstande medellös flicka, som sedan lång tid levat mycket isolerat — av sjukdom bunden vid sitt rum och vars enda glädje är studier, men vilken glädje oftast omintetgöres genom svårigheten att anskaffa böcker — undrar om någon vänlig läsare eller läsarinna av Idun kan säga mig, huru jag lättast och mot minsta möjliga avgift skall kunna erhålla ett Konversationslexikon, helst ett så fullständigt som möjligt. Kanske funnes någon välvillig medmänniska, så lycklig att vara ägare till 2 ex. och i så fall möjligen villig att låna ut det ena. Eller kan ett dylikt verk fås från antikvariat och till vilket lägsta pris? Oändligt tacksam för svar blir
Ensam — vetgirig.

N:r 86. Tager mig friheten vädja till Iduns läsekrets om ett råd uti en svår sak. Jag är gift med en epileptiker, som gör livet till ett dagligt martyrskap. 2—3 gånger i månaden övergår hans tillstånd i raseri, med eldrött ansikte och hemska ögon, då är han livsfarlig för sin familj, men endast för denna, utomstående är han ytterst artig och förekommande emot. Finnes någon anstalt för sådana sjuka, med skapligt pris, ty tillgångarna äro begränsade? Och huru skall det bliva möjligt få in honom där, då genom 20 års slaveri min handlingskraft är så gott som ingen? Ingen har jag som kan hjälpa mig. Huru vore det om familjen flydde, och lät myndigheterna taga sig an honom? Har mången gång tänkt att det blir den enda utväg, för att kunna rädda livet. Laglig skilsmässa ej önskvärd, av vissa skäl.
En djupt olycklig.

N:r 87. Vad kan orsaken vara att fingrar och tår blivit blåa till färgen och ej så mjuka eller varma som förut? Kan det botas, eller tyder det på någon inre sjukdom?
E. N.

N:r 88. Kan någon upplysa när George Christoffer Rackwitz, Stockholm, utövade pianotillverkning? Kan hans instrument räknas för antikt? Är ägare av ett sådant, som jag gärna önskade sälja. E. N.

N:r 89. Undertecknad vädjar om råd och hjälp hur jag skall handla. Är 24 år och älskar innerligt en man som är något år yngre. Åldersskillnaden fäster ingen av oss sig vid. Men han har små inkomster, och vi ha således att vänta många år tills vi kunna tänka på att gifta oss. Jag har för att hjälpa honom ur en penningknipa t. o. m. bistrackt honom ett mindre lån. Det anser jag inte vara något orätt, att hjälpa en medmänniska. Dock äger jag ingen förmögenhet, utan endast min lön, som jag förtjänar på mitt arbete.

Men han fordrar också, att fästmön samtidigt skall vara älskarinna. Jag önskar att jag kunde gå med på det, men vågar inte utsätta mig för risken, och är rädd att jag därigenom skulle sjunka i hans aktning. Hur skall jag göra? Är det orätt att offra allt för sin kärlek? Jag är rädd för att han i annat fall i vredesmod vänder sig till andra. Han bedyrar, att jag inte behöver vara rädd för att villfara hans begäran, då han ansvarar för allt. Bör jag gå in på hans fordringar? frågar Penelope.

N:r 90. Jag ämnar öppna en platsanskaffningsbyrå inom min egen våning. Skall man begära särskilt tillstånd därtill? Måste man även ha värdens tillåtelse? Är det någon av Iduns läsarinnor som välvilligt ville giva mig några råd och upplysningar huru nämnda verksamhet skall skötas. Hur stor procent beräknar man av de platssökande? Erlägga de alltid en avgift även om ej plats kan anskaffas? Betala även de som erhålla biträden eller tjänarinnor? Var god giv mig fortast möjligt svar härå. »En husmor.»

N:r 91. Vore tacksam om någon ville upplysa mig om, vilka perenna växter, hälst långvariga och grannt blommande jag bör sätta i en trädgård, på ett par långa smala rabatter, som löpa på var sin sida om en sandgång som leder från grinden och upp till villan. Har förut varje sommar satt lövkoj- och asterplantor, men som detta är både dyrt och besvärligt, ville jag gärna ha några perenna växter. Vore även tacksam för att få veta när sådana växter lämpligen bör sättas.
Blomsterälskande landsortsfru.

N:r 92. Vore mycket tacksam om någon av Iduns läsare kunde upplysa mig om var det finnes något hem el. anstalt där de mottaga en mycket efterbliven 2-års gosse och där den bästa vården kan påräknas.
Bekymrad moder.

N:r 93. Jag är en 19-års flicka, som alltid ansetts mer än vanligt begåvad. Har brinnande håg för studier, ehuru jag ej fått ägna mig däråt av brist på medel. Innehar nu plats som skrivbiträde med 60 kr. månadslön och fritt vivre. Som arbetet är mycket enkelt och ingenting är att lära, har jag börjat tänka på en plats som kunde vara till mera gagn för framtiden. Hur skall jag få en sådan utan skolunderbyggnad, eller varifrån få medel till genomgående av någon kurs? Hela min strävan är att komma framåt. Det jag hittills försökt har lyckats bra och mina överordnade gynna mig på allt sätt. Jag är dock ej nöjd med mitt arbete, utan har en känsla av att själen förkvävs. Min lidelsefulla längtan efter en verklig livsuppgift förtar all ro för mig. Skall jag söva min själ och fortsätta på min nuvarande plats eller söka annan verksamhet? Mitt drömda mål är journalistkallet, men därtill behövs ju studier. Tacksam för svar är
»Hurtig norrländska.»
(Forts.)

Karlskoga praktiska läroverk

för kvinnor **tidsenlig ungdomsskola,** börjar ny lärokurs 15 maj. Över 6,000 elever hittills. **Folkhögskola** och **lanthushållsskola** med stipendier. **Husmoderskola. Handelsskola** för män och kvinnor. Praktiska läroverket för **män** och **kvinnor** börjar 1 nov. **Prospekt** mot dubbelt porto. Adr.: ***Karlskoga.*** ***JOH. LINDHOLM.***

Föreståndarinne- och Husmodersplats.

Att förestå en av industriidkare och köpmän i Örebro iordningställd samlingslokal för kontorsanställda i samband med restaurantrörelse sökes en för detta företag lämplig medelålders dam att såsom husmoder och föreståndarinna sköta detta.
Sökande, som måste vara väl meriterad, bör hava fullständig kännedom om dylik rörelse, ha gott och trevligt sätt mot abonnenter och förmåga att leda där anställd personal.
Skriftliga ansökningar åtföljda av fotografi, rekommendationer och löneanspråk insändes snarast till
Örebro Industriidkares och Köpmäns Fastighets-A.-B.,
Örebro.

Birgitta-broschen,
(Vadstena minnessmycken)
säljes hos ***Gillestugan*** i ***Vadstena.*** Säljes inom Stockholm hos ***Befwes Juv.-affär, Kungsgatan 51.*** Säljes till ***landsorten*** hos Juv. ***Ernst Hultquist, Tegnerlunden 4,*** Stockholm, varifrån illustrerade Birgittakort och Birgittabroschyr mot begäran kostnadsfritt tillsändas.

Thyra Brandelius Kaninstuteri
— Tillerkänt flera Hederspris —
Rosta gård. Rikst. 3 29 a - Örebro.
Försäljer **Slakt- och Avelskaniner.**
Bok **"Kaninskötsel"** à 85 öre.
Emottager elever.

Grått Cheviot-Strumpgarn
säljes i mindre poster mot postförskott till kr. 15: 90 pr kg. Garnprov mot 12 öre i frimärken.
KRISTINEDALS, Lidköping.

OMBUD
antagas på alla platser där vi förut ej äro tillräckligt väl representerade, för försäljning av tyger och kläder alla slag i mycket stort och rikhaltigt sortiment. Vår
Tygprovkollektion
upptar tusentals tygprover av alla de många olika artiklar, kvalitéer och mönster som finns. Vår
Illustrerade katalog
upptar bland mycket andra kortvaror, över 1000 olika klädesplagg av alla sorter för Herrar, Damer och Barn.
OBS.! Nedsatta billiga priser.
God förtjänst garanteras.
SYFABRIKEN,
adr. Älvsered.

BREVLÅDA

EXP. BREVLÅDA.

»Gunda». Annonsens pris är Kr. 7:—, som torde insändas i postanvisning.

LEDIGA PLATSER

BARNKÄR, bättre flicka, kunnig i enkel matlagn. o. villig utföra inom hemmet förek. görom. i bekväm villa får bra plats i liten familj Svar med uppgift om ålder samt rek. och pret. till »Gladlynt», Saltsjöbaden p. r.

BARNSKÖTERSKA, stark, pålitlig och ordentlig får plats 1 maj. 3 barn ålder 10 mån. till 2 år. Lön 50 kr. Hjälp till tvätten. Svar till »Barnkär sköterska», Svenska Telegrambyråns Filial, Norrköping.

BARNFRÖKEN frisk, fullt pålitlig och välrekommenderad får utmärkt plats i Norge efter Påsk. Bör vara kunnig i söm och hälst något erfaren i sjukvård. Hög lön till kvalificerad person. Svar med referenser torde snarast insändas till Fru Lövenskiold Overud Kongsvinger, Norge.

I OFFICERSFAMILJ erhåller bildad, barnkär, något sykunnig flicka plats från 15 maj att såsom husmoderns hjälp sköta 2 års gosse. Jungfru finnes. Familjemedlem. Svar till »Lantvistelse — fritt vivre», Östgöta Correspondentens kontor, Linköping.

BÄTTRE FLICKA, villig att utföra en tjänarinnas sysslor i 2 pers. hush. erh. god plats i Uppsala-trakten. Sv. med löneanspråk till »Familjemedlem Z», Örsundsbro.

FÖR EN EJ FÖR UNG, enkel och anspråkslös bildad flicka finnes plats som vårdarinna på en mindre anstalt för sinnesslöa flickor. Sökanden bör vara något sjukvårds- och sykunnig. Till platsen hör även att med elevernas hjälp sköta städning och tvätt. Svar till »Maj», Iduns exp., Stockholm f. v. b.

Specialutbildningskurs

för studentskor och damer med högre flickskolebildning i handelskorresp., stenografi och maskinskrivn. för **svenska, tyska o. engelska** språken anordn. på det vackra Yxlö i Sthlms skärgård d. 26 juni—15 sept. Föreläsn. i bankteknik av erfaren bankkursledare. Gedigen utb. God pension o. mod. pris. Få kvinnor äro så väl avlönade som de språkkunniga stenograferna. ***Marga Johannesson,*** Ex. l:a-Bankkorresp., adr. Djursholm-Danderyd. A. T. Dand. 16. Riks Norr 992.

FRISK OCH STARK FLICKA, intresserad av och helst kunnig i trädgårdsskötsel önskas över sommaren för skötande av villaträdgård. Svar till fru K. Samuelson, Karlstad.

DUGLIG, PROPER ENSAMJUNGFRU får god plats 1 maj eller senare nära Stockholm hos vänlig o. fin familj. Hjälp med morgonstädning. Kvällarna lediga. Betygsavskrift, lönevillkor och helst porträtt till fru Enblom, Anerovägen, Djursholm.

HUSHÅLLSFRÖKEN. Bildad flicka, kunnig i matlagning, bakning och konservering får plats på lantegendom i Skåne. Husa och köksa finnes. Svar med löneanspråk och foto till Fru A. C., Länstidningens exp., Kristianstad f. v. b.

HUSFÖRESTÅNDARINNA av verkligt bättre familj och yttre företr. husligt bildad, enkel, sökes av välsituerad affärsman av god härkomst. Familjeupplysn. foto till »Bästa referenser», p. r. Malmö 4.

EN VERKLIGT BILDAD, barnkär flicka, frisk o. gladlynt erhåller plats i god familj i stad i övre Norrland snarast möjligt, att sköta 2 flickor i ålder 1½ och 7 år, delat rum, kläder etc. Utförligt svar med rekommendationer samt foto sändes under adr. »Hemtrevnad — Pålitlig», Iduns exp. f. v. b.

I ETT LITET STILLA HEM, nära Stockholm får ordentlig, hushållskunnig flicka plats den 1 maj att jämte husmodern sköta hemmet. Svar till Fröken E. Anjou, Storängen. Rikst. n:r 9 Storängen.

BÄTTRE enk. hurtig lantflicka, m. lust för trädg.-sköt. o. husl. får pl. hos äldre dam, utan jungfru mot fritt vivre. Sv. m. foto o. ref. till »Maj», Borås p. r. f. v. b.

Anspråkslös, plikttrogen, bättre flicka,
ej rädd för arbete, sykunnig och något van vid uti ett hem förekommande göromål får plats snarast möjligt. Jungfru finnes. Svar med lönepr. rek. och foto till »Ordning», Skara.

En duktig och pålitlig
barnfröken
får plats i mitten av maj. Svar till Fru Johan Behrn, Örebro.

En ordentlig ensamjungfru
och en barnflicka få plats genast el. 24 april hos Kapten Santesson, Saltsjöbaden. Rt. Saltsjöbaden 495.

Barnsköterska
eller barnhusa, frisk, barnkär och ordentlig, ej under 20 år, får plats 1 maj. Fyra barn finnas i ålder 13—10—8 och 4 år. Alla bekvämligheter både i staden och på landet, där vi bo om sommaren. Svar åtföljt av foto, betyg och lönepret. torde sändas till Fru Valborg Skoglund, Villa Yxhammargården, Borås.

Enkel, barnkär, bättre flicka,
som vill åtaga sig en husas sysslor erhåller plats den 1 maj. Svar med rekommendationer till »N. A.», postbox 37, Kalmar.

Epidemisjuksköterskebefattningen
inom Dalarö distrikt kungöres härmed på grund av sjukdom till ansökan ledig. Lön 700 kr., fri möblerad bostad och vedbrand. 33⅓ % dyrtidstillägg från landstinget. Dyrtidstillägg från kommun. Vid tjänstgöring ersättning efter taxa samt fri kost. En månads semester årligen. Ansökningshandlingar torde insändas senast 30 april till Kommunalordföranden, Dalarö.

Sjuksköterskетjänsten
vid Loos Sjukstuga annonseras härmed ledig till ansökan.
Lön 850 kronor, hjälp till biträde 100, tvätthjälp 150 eller sammanlagt 1,100 kronor jämte kostpengar, f. n. räknade efter 2:50 kronor pr dag, samt fritt lyse och vedbrand.
Med sjuksköterskетjänsten är förenad mathållningen för patienterna å Sjukstugan och utgår f. n. ersättning härför med kronor 2:50 pr dag och patient.
Platsen skall tillträdas 1 Maj.
Ansökningshandlingar torde insändas till Kommunalnämnden, Loos.

Kvinnlig arbetskraft
inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni
med bästa resultat
erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser av alla slag.
Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Sthlm, och ni erhåller omgående prisuppgift.

Bättre flicka,
kunnig i matlagning och andra inom ett hem förefallande sysslor får god plats i liten familj, att tillsammans med husmodern sköta hemmet. Familjemedlem. Svar med rek., foto lönepret. till »Tjänstemannafamilj», Trelleborg p. r.

Enkel, bildad flicka,
som med husmoderns hjälp är villig sköta matlagning och övriga i köket förek. görom., erhåller 1 maj plats i liten familj å egendom i Bohuslän. Jungfru finnes. Svar med pretentioner samt helst foto till Fru G. Hallgren, Rålanda, Skredsvik.

Bildad, enkel, barnkär,
något äldre flicka får 1 maj plats att jämte husmoder sköta 3 barn, det yngsta 3 månader. Svar med betyg sändas till »Fru A.», Varekil.

Hushållerska och husmoder
vid lantmannaskola,
erfaren och med flerårig praktik önskas. God lön för lämplig sökande, som på eget ansvar kan åtaga sig skötsel av hushållet och anskaffa nödig tjänstepersonal. Svar till »Husmor» under adress S. Gumaelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Vid
Dalarnes sinnesslöanstalt, Hedemora,
äro en lärarinne- och en översköterskebefattning till ansökan lediga.
Löneförmåner: fritt vivre, 500 kr. i grundlön och 400 kr. i dyrtidstillägg för år 1919. Kompetens: för den förstnämnda helst Slagsta utbildning och för den senare sjuksköterskeexamen. Ansökningshandlingar ställda till Styrelsen och åtföljda av präst-, läkare- och övriga betyg varmed sökanden vill styrka sin kompetens insändas till föreståndarinnan före den 1 maj.

En ordentlig flicka
från gott hem, van vid lanthushåll, erhåller plats att sköta matlagning och konservering i tjänstemannafamilj på landet (f. n. Östergötl.) från 1 eller 15 maj. Familjemedlem. Svar med betyg och löneanspråk till fru A. Welander, Karlsby.

Kökföreståndarinna,
kompetent att förestå ett hushåll för cirka 200 personer, erhåller plats vid Göteborgs Barnbördshus. Lön f. n. 1,200 kr. Bestyrkta betygsavskrifter insändas till
Barnbördshuset
Göteborg.

Sjuksköterskетjänsten
i Älvsby socken är till ansökan ledig att tillträdas 21 instundande juni med 3 mån. ömsesidig uppsägningstid. Till tjänsten hör jämväl vården om Epidemistugan i Älvsbyn där också sköterskan har fri bostad.
Årlig lön 500 kr. jämte pensionsbidrag och 50 öre pr dag som patient vårdas å Epidemistugan samt krigstidstillägg som förra året utgick med 100 kr. Ansökningar jämte kompetenshandlingar emottagas av Kommunalnämndens ordförande, Älvsbyn.

Översköterskor
(Första sköterskor)
erhålla anställning vid
Östersunds Hospital.
Närmare underrättelser meddelas av överläkaren.

Ensamjungfru
(omkr. 30 år) kunnig i matlagning, bakning och helst konservering, får plats 1 maj i god och vänlig fam. i Söderhamn. Alla moderna bekvämligheter. Husjungfru finnes. Hög lön. Betyg o. referenser sändes under adr. »Ordentlig och pålitlig», Söderhamns Tidning, Söderhamn.

Barnfröken
erhåller plats 1 maj för fyra barn, 4—11 år. Svar med referenser, löneanspråk, foto till Fru Häradsh. E. Björkman, Odengat. 19, Stockholm.

Vid Västerbottens läns sinnesslöanstalt i Umeå äro
tvenne lärarinneplatser
till ansökan lediga att tillträdas den 1 september 1919. För teoretiska lärarinnan är begynnelselönen 700 kr. (för event vikariat 550 kr.) med trenne ålderstillägg å 200 kr. efter resp. 5, 10 o. 15 år, fritt vivre samt pensionsrätt. Krigstidstillägg 33⅓ %. För handarbetslärarinnan är begynnelselönen 600 kr. med samma förmåner som ovan.
Ansökningar, åtföljda av präst-, examens- o. tjänstgöringsbetyg, böra ställda till styrelsen, insändas till föreståndarinnan före den 1 maj 1919.
Styrelsen.

Arbetsföreståndерska
erhåller plats vid Holtermanska sjukhuset. Fordringar: praktisk erfarenhet i kvinnoslöjd och förmåga att med allvar och noggrannhet leda patienternas handarbeten. Lön jämte dyrtidstillägg 1,200 kr., kost, bostad och tvätt. Bestyrkta betygsavskrifter insändas till förvaltningsrådet för Holtermanska sjukhuset, Göteborg.

Å herrgård
i norra Småland önskas tvänne bildade, dugliga flickor att sköta matlagning och innegöromål. Hushållet 3 damer. Platstillträde 1 maj. Svar till Iduns exp. »Familjemedlem.»

Vid Uppfostringsanstalten för sinnesslöa barn å Stretered
kungöres härmed en lärarinnetjänst ledig att tillträdas den 1 nästk. september. Ansökan åtföljd av ålders- och frejdebevis, examensbetyg samt läkareintyg jämte övriga handlingar, med vilka sökande vill styrka sin kompetens, insändes till anstaltens föreståndare under adr. Kållered före 10 nästk. maj. Examen vid Seminariet för utbildande av sinnesslölärarinnor önskvärd. Tjänstgöring vid annan sinnesslöanstalt räknas som merit. Tjänsten tillsättes med 3 månaders ömsesidig uppsägningsrätt. Årlig lön i ett för allt 1,950:— kronor med 3 ålderstillägg å 150 kr. efter 5, 10 och 15 års väl vitsordad tjänstgöring.
Styrelsen.

Husmodersbefattningen
vid Stockholms läns Sinnesslöanstalt, adr. Väsby, är ledig att tillträda den 10 maj, eller möjligen senare, beroende på eventuell överenskommelse. Hushållet består av c:a 190 personer. Lönen utgår med 700 kr. för år samt fritt vivre. En månads semester med fri vikarie samt 2:50 pr dag i kostpengar under semestertiden. För innevarande år utgår dyrtidstillägg med 33⅓ % av lönen. Ansökningar, åtföljda av åldersbetyg, läkarebetyg samt de rekommendationer sökanden önskar åberopa, ställas till Styrelsen för Stockholms läns Sinnesslöanstalt, Väsby, före 1 maj.
Styrelsen.

En enkel, anspråkslös
flicka,
kunnig i och villig att sköta en husjungfrus sysslor, får plats den 1 maj i liten familj. Hög lön. Svar till »God hjälp», Box 6, Alingsås.

På sjukhem i Stockholm
emottagas elever. Svar till "Bildade flickor", Iduns exp., f. v. b.

Platsen såsom
sjuksköterska
vid Vetlanda köpings epidemisjukhus är till ansökan ledig att omedelbart tillträdas. Fast lön 700 kr. pr år, fri bostad, lyse och vedbrand. Fri kost under den tid, då sjukhuset är belagt med patienter. Sköterskan äger rätt att under vissa villkor åtaga sig privatvård inom köpingen. För innevarande år dyrtidstillägg å 200 kr. pr år räknat.
Ansökningshandlingar torde före 1 inst. maj insändas till
Hälsovårdsnämnden i Vetlanda.

Kokerska eller hushållerska,
skicklig i matlagning, ordentlig och vänlig, erhåller förmånlig plats från 1 maj i Disponentfamilj. Eget rum, 50 kr. i lön. Husa och köksa finnes. Svar till Fru Zelma Skogh, Vestervik. Tel. 455.

Hushållerskeplatsen
vid Västerviks lasarett kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas snarast möjligt. God lön kan påräknas efter kompetens. Önskligt är att sökande förut innehaft plats å anstalt eller sjukhus och är van vid ransonering. Ansökningar jämte åldersbetyg och intyg om förut innehavda platser samt fotografi torde genast insändas. Endast fullt kompetenta personer göre sig besvär.
Lasarettsdirektionen.

PLATSSÖKANDE

HUSMÖDRAR! Mot fritt vivre önskar jag under någon tid i sommar ersätta eller bistå en av eder. Sv. till »Intresserad» Iduns exp.

MEDELÅLDERS FRUNTIMMER, frisk och gladlynt söker under sommarmånaderna plats på landet, att mot fritt vivre beträda med skrivgöromål, sömnad eller i hushållet. Svar till »Kontorist», Annonskontoret Svea, Norrköping.

FRISK och HURTIG NORRLÄNDSKA önskar plats i gott och trevligt hem (helst i Värml. eller Dalarne) som husmors hjälp i lättare göromål. Något sykunnig. Fäster ej avseende vid lön. Svar till »Början av juni», Iduns exp.

HUSFÖRESTÅNDARINNA. Bildad, gladlynt och arbetsam dam, kunnig i sjukvård samt fullt kompetent att förestå bättre hem och göra det trevligt önskar plats som husföreståndarinna i hem där husmoder saknas. Fint betyg från mångårig plats. Svar till »Gott hem», Iduns exp. f. v. b.

TILL HERRGÅRD eller större lantgård sökes plats för att under erfaren husmors ledning, såsom familjemedlem, få deltaga i alla förekommande göromål och lära sköta ett hem. Svar till »L. familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

EN MEDELÅLDERS FRU ex. sjuksköt. söker för några mån. event. sommaren, lämplig anställning. Kunnig i fattigvårds- o. sjukvårdsarbete. Såväl kliniskt som allm. sjukvård. Sv. till »Sjuksköterska», Iduns exp.

VAR FINNES det lantbrukarhem eller herrgård helst i Dalarna eller Norrland, som vill mottaga ensamstående lärarinna 1/6—15/8 Villig deltaga i alla förekommande sysslor. Tacksam för svar märkt »Värmländska», Iduns exp. f. v. b.

LÄRARINNA önskar under sammanferierna plats i gott hem i södra eller mellersta Sverge. Deltager gärna i husliga sysslor och vård av barn. Intresserad av handarbeten. Fritt vivre och fria resor event. någon lön. Svar till »Sommaren 1919», Iduns exp.

EN 17-ÅRS FLICKA önskar komma till ett ordentligt och trevligt hem att vara frun behjälplig med förekommande sysslor. Svar till »1 maj 1919», Iduns exp.

UNG FLICKA, som genomgått en ett-årig kurs i sjukvård, önskar plats att sköta sjuka på sjukhus eller privat. Svar inom 14 dagar till »G. B. 21 år», Hvetlanda.

MUSIKLÄRARINNA. Ex. organist, elev av framstående lärare, önskar under sommaren plats i familj på landet att mot fritt vivre och resor undervisa i pianospelning. Svar till »25 år», Nord. Annonsbyrån, Göteborg.

UNG FRISK SEMINARIST önskar under sommarferierna plats att läsa med barn, även i annat arbete på en lantgård. Fritt vivre eller liten lön. »På landet», Iduns exp. f. v. b.

HANDARBETSLÄRARINNA, (troende) önskar plats i tapisseriaffär eller bättre familj att gå frun tillhanda, där jungfrur finnas. Svar inom 8 dagar till »Handarbetslärarinna», Orsa p. r.

UNG FLICKA önskar under sommaren mot fritt vivre plats i familj på landet att hjälpa till med alla göromål samt läsa med nybörjare. Svar till »Medlem av familjen», S. Gumaelii Annonsbyrå, Malmö.

TVÅ UNGA SMÅSKOLLÄRARINNOR önska under sommarfer. plats i fam. el. dyl. Svar till var för sig »Greta» och »Ruth», Iduns exp. f. v. b.

20-årig, bättre flicka,
som avlagt realskoleexamen och sedan haft plats å kontor önskar plats i familj. Svar till »Anspråkslös», Iduns exp.

Kvinnlig sjukgymnast
önskar plats. Bästa betyg och ref. finnes. Svar till »K. I. 1919», Iduns exp.

"BAKAHEMMA"
Äkta jästpulver
Absolut bäst.
A.-B. Schött & Son, Sthlm.

Ex. väv- och handarbetslärarinna
önskar plats 1 maj i bättre familj, hälst där barn finnes i skolåldern, el. vid något textilföretag. Goda betyg och rek. Svar till »Arbetsglad—Familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

Ung flicka,
som genomgått åtta-klassig flickskola samt sedan praktiserat i sitt hem, önskar för att få meriter plats på någon herrgård eller större lantgård för att mot fritt vivre deltaga i alla förekommande göromål. Sv. till »Blivande skolkökslärarinna», Iduns exp. f. v. b.

Bildad, musikalisk, ung svenska,
som f. n. vistas i Norge söker till 15 maj plats i fint hem som hjälp och sällskap, gärna till äldre dam, och där det gives tillfälle, att medfölja till badort. Road av och något van i sjukvård, samt sömnad och handarbeten. Goda betyg finnes. Svar till M. Nord, Olav Kyrresgate 6, II stg., Kristiania.

Ung skolköks- och handarbetslärarinna
med praktik, särskilt i klädsöm o. handarbete söker till hösten anställning i skola e. d., gärna vikariat, helst i Sthlm eller dess närhet. Svar till »Skolkök och handarbete», Allm. Tidn. kont., Gust. Ad. torg f. v. b.

Sommarplats
önskas av musikläraринna, flerårig elev till framstående lärare, för att emot »fritt vivre» undervisa i pianospelning i hem på landet. Är även villig deltaga i lättare göromål. Svar till »19 sommar 19», Iduns exp.

Plats i familj
önskas av bättre förlovad flicka med 8-klassigt läroverk. Önskar deltaga i alla inom ett hem förekommande göromål. Åtager sig gärna tillsynen av och läsningen med de mindre familjemedlemmarna. Obs. Familjemedlem. Svar till »N. E.» under adr. S. Gumaelii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

INACKORDERINGAR

BARN OCH SOMMAR! Vid sällsynt lockande, långgrund havsbadsstrand, i vacker fridfull trakt med erkänt hälsosamt klimat, i hygieniskt och kultiverat hem mottagas i sommar för längre eller kortare tid några små gossar och flickor till samvetsgrann vård, erfaren undervisning, närande diet och stärkande bad. Läkare i närheten. De allra bästa referenser! Hjalmar Kumlien, Fil. kand. Maja Söderlund-Kumlien, Konstnärinna, Förslöv. (Skåne)

UNG DAM önskar nu genast inackordering i gott hem hos eller i närheten av ackuschörska, helst i norra eller södra Sverge. Svar med uppgift om pris jämte andra upplysningar som kunna vara av intresse, emotses tacksamt till »April», Iduns exp. f. v. b.

KONFIRMANDER mottagas 5 juli—11 aug. Kamrater finnas. Tillfälle till bad. Goda ref. Kyrkoherde Axberg, Normlösa. Rt. 15.

Var i Stockholm
eller dess närhet finnes förstklassig pension, som mottager vuxen flicka dels för att lära hushåll, dels för vidare utbildning i språk (franska och engelska). Svar till Konsul R. C. J. Öberg, Hälsingborg.

Doktorinnan Vilma Eriksson's Hvilohem,
beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Helinackordering
önskas av ung, ensam, bättre fru under sommarmånaderna (event. längre tid) i trevligt prästhem eller annat bättre hem där ungdom finnes. Tacksam för svar med prisuppgift inom 14 dagar till Oscar Hamnqvist, Villa Rosengården, Hälsingborg.

Inackordering
önskas en tid under sommaren av två damer, mor och dotter i trevligt hem, gärna prästgård. Svar med prisuppgift o. d. till »Trevlig sommar», p. r. Göteborg 4.

Konfirmander
(flickor) mottagas inst. sommar i Västerlösa prästg. 58 min. jernv. från Linköping. Närmare gm. kyrkoh. R. Janzon, Västerlösa. Rikst.

Präst- eller lärarefamilj,
där tillfälle gives att erhålla underv. i språk och matematik, önskas under sommaren inack. för yngling i Ring III. Svar märkt »Latinare», Iduns exp.

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstiut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM
Behandling av
reumatiska åkommor.

Gymnastikdirektörsexamen
avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 1 sept.
Prosp. *Major J. G. Thulin, LUND.*

GÖTEBORGS GYMNASTISKA INSTITUT
Förmånligaste specialkurs i
MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK
Gedigen och fullständig utbildning
Begär illustrerat prospekt.

Med. D:r E. Kleens
ettåriga kurs i massage och sjukgymnastik för Damer och Herrar börjar den 1 oktober kl. 10 f. m. Mästersamuelsgatan n:r 37, 2 tr. Obs. Prospekt begäres (tydligt namn och adress!) och anmälningar mottagas städse under adress Engelbrektsgatan n:r 43 B, Stockholm.

Fräkencrème Ica
Borttager fräknar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 4.50 + porto. Förs. diskret. Franska Parfymmagasinet, Hofleverant. 21 Drottningg., Sthlm.

Underlivslidande
och dylikt undgås bäst genom bruk av livmoderspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Noliberpulver 5 kr. pr ask. Livmoderspeglar 10 kr. Även andra sjukvårdsartiklar. Prislista mot 12 öre porto.
CARL G. SCHRÖDER,
Möllevångsgatan 53 b, Malmö.

Crême Ideale
förlänar ansiktsdyden ungdomlig charme gör dyden mjuk och smidig samt röda händer vita. 3.50

SJU dagar i veckan läses en annons i **IDUN**

Damer
fullt kunniga i vitbroderi och tyllträdning, erhålla omedelbart stadigvarande, välavlönat hemarbete. Sömnadsprov torde insändas.
Aug. Johansson Mark & C:o, A.-B.
Göteborg.

Vykort, Bjudningskort och Matsedlar
med bild av herrgårdar och villor utföras efter insänd fotografi. Billiga priser. Prov på begäran.
A.-B. Ljustrycksanstalt, Malmö.

Prenumerera på Idun!

Ett parti svarta
SILKESSTRUMPOR
inkommet och säljes för
Kr. 4,50.
HÄLSINGBORGS LINNEAFFÄR,
S. Förstadsgatan 2, MALMÖ.
Tel. 4812.

Idun utgives denna vecka i A och B.

LOTTERIET för
Spanska Sjukans offer
anordnat av
Föreningen Kvinnorna och Landet.
Lotten kostar 2.10
Dragningen förestående!

Huvudvinsternas värden:
Kr. 20,000 15,250 10,000 10.000 Kr.
5,000 5,000 3,000 3,000

Lotter à **2.10** säljas hos de vanliga kommissionärerna samt kunna rekvireras direkt hos Lotteribestyrelsen på nedanstående beställningssedel.

Lotteriets adress:
Riddaregatan 12, Stockholm 5.

BESTÄLLNINGSSEDEL
(urklippes och insändes:

Härmed rekvireras ..... st. lottsed ..... till **Lotteriet för Spanska Sjukans offer, Riddaregatan 12, Stockholm,** varvid kostnaden för porton och dragningslista torde uttagas.

..... den ..... 1919.
Namn (tydligt) .....
Postadress (tydligt) .....

För Vinstlotterna
till
Lotteriet för
Spanska sjukans offer
betalar
A.-B. LEVERATOR,
Styckjunkaregatan 5, Stockholm
80 procent av vinsternas värde.

För huvudvinsterna betalas:

Vinst n:r 1	**16,000**	*kr.*	***kontant***
„ „ 2	**12,000**	„	„
„ „ 3	**8,000**	„	„
„ „ 4	**8,000**	„	„
„ „ 5	**4,000**	„	„
„ „ 6	**4,000**	„	„
„ „ 7	**2,400**	„	„
„ 8 „	**2,400**	„	„

Vinstlotterna inlösas så snart dragningslistan utkommit.

Musikinstrument
Endast prima och väl justerade: Gitarrer, mandoliner, gitarrmandoliner, gitarrlutor violiner, violinceller, cittror, flöjter, klarinetter, mässings instrument, sextetter, trummor, fodral, strängar o. övriga tillbehör. Orglar från främsta fabriker. Hög rabatt vid extra kontant köp av orglar.
Illustrerad varukatalog sändes på begäran mot 25 öres porto.
Frälsningsarméns Handelsdepartement
Östermalmsgatan 24 o. 26
Stockholm 5.
Tel.: Riks. 85 81. Allm. 63 72
Filial:
S. Allégatan 9, Göteborg.
Rikstelefon 73 76.

Fosterföräldrar
sökes som av barmhärtighet vill såsom eget upptaga ett 5 månader gammalt, välskapat gossebarn, helst utan ersättning. Svar Hilda Danielsson, Österlånggatan 96, Kristianstad.

BÖCKER OCH BOKSAMLINGAR KÖPAS!
THULIN & OHLSON
TEL. 18975 KUNGSG. 9 B. GÖTEBORG.

Annonsera i Idun!

Söker Ni **förbindelse med Värmland?**
bör Ni annonsera uti Värmlands äldsta och enda dagliga tidning **Nya Wermlands-Tidningen, Karlstad** Grundl. 1886. - Nuv. namn sedan 1850.

Fröbel-Institutet i Norrköping.
Ansökningar till institutets A- och B-kurser, som omfatta utbildning för ***barnträdgårdar, barnkrubbor*** och ***barnavård*** i allmänhet böra insändas före den 15 maj. Närmare genom prospekt.
Ellen Moberg. Maria Moberg.

Vid Snöåns Lanthushållningsskola,
Dala-Järna,
(vacker trakt i Dalarne) mottagas från början av maj 2 à 3 unga flickor som trädgårdselever. Teoretisk och praktisk undervisning i trädgårdsskötsel och konservering, om så önskas även i huslig ekonomi och ladugårdsskötsel. Lämplig ålder 17—20 år. Pris pr månad 50 kr. Prospekt och närmare upplysningar från skolans föreståndarinna.

Andrea Eneroths Högre Handarbetsseminarium
Kommendörsgatan 32, 1 tr., Stockholm Allm. telefon Ö. 1618. Grund. 1907 börjar nytt arbetsår 1 sept. 1919. **Högre lärarinneutbildning,** den **1:sta** i Stockholm av Kungl. Maj:t godkända. **Enda högre handarbetssem.** med 2-årig kurs. **Enda högre kurs med två valfria linjer,** praktisk eller konstnärl. medf. samma kompetens (1½ år). **Enda fullständiga 1-åriga kurs** med **ped. praktisk** utbildning och **lärarinne-betyg. Bästa lärarinneutbildning i handarbete** för folkskolor, folkskolans fortsättningskurser, folkhögskolor, högre elem.-skolor, samskolor, praktiska skolor och privata fortsättningskurser för flickor. Prospekt sändas på begäran. **Ansökan före 1 juni. På grund av statsanslag** friplatser och nedsättning av en del terminavgifter.

Strengnäs Husmodersskola.
Sommarkurs 3 juni—12 augusti. Hösttermin 18 aug.—15 dec. Prospekt med referenser genom Fru M. Braune, Strengnäs.

Uppsala Enskilda Läroverk och Privatgymnasium.
Högre samskola med STUDENT- o. REALSKOLEXAMENSRÄTT samt NORMALSKOLKOMPETENS, KINDERGARTENLÄRARINNOR utbildas i klass IX. Godkända betyg i realskolexamen och betyg med normalskolkompetens berättiga utan tentamen till inträde i ring I (= ring II vid allmänt läroverk). Om befrielse från tentamen i andra fall (t. ex. för 8-klassister, som söka till ring II) upplyser redogörelsen. De, som anmäla sig före 15 maj, få tentera helt eller delvis i vår, eljes i höst.
Josef Liljeblad. Carola Eneroth.

Utmärkta organ
för
annonsering i landsorten:

Arvika:	Arvika Tidning.	**Luleå:**	Norrbottens-Kuriren.
Avesta:	Avesta Posten.	**Malmö:**	Skånska Aftonbladet.
Borlänge:	Borlänge Tidning.	**Mariestad:**	Tidning för Skaraborgs län.
Borås:	Borås Tidning.	**Mora:**	Mora Tidning.
Eksjö:	Eksjö-Tidningen.	**Norrköping:**	Norrköpings Tidningar.
Engelholm:	Engelholms Tidning.	**Nyköping:**	Södermanlands Nyheter.
Eskilstuna:	Eskilstuna-Kuriren.	**Nässjö:**	Nässjö-Tidningen.
Falun:	Falu-Kuriren.	**Oskarshamn:**	Oscarshamns-Posten.
Gefle:	Gefle-Posten.	**Sköfde:**	Skaraborgs Läns Annonsblad.
Halmstad:	Hallandsposten.	**Sundsvall:**	Sundsvalls-Posten.
Hedemora:	Södra Dalarnes Tidning.	**Säter:**	Säters Tidning.
Hälsingborg:	Helsingborgs Dagblad.	**Trelleborg:**	Trelleborgs Allehanda.
Härnösand:	Hernösands-Posten.	**Uddevalla:**	Bohusläningen.
Höganäs:	Höganäs Tidning.	**Uppsala:**	Tidningen Upsala.
Jönköping:	Smålands Allehanda.	**Umeå:**	Västerbottens-Kuriren.
Kalmar:	Barometern.	**Visby:**	Gotlänningen.
Karlskrona:	Karlskrona-Tidningen.	**Västerås:**	Vestmanlands Läns Tidning.
Karlstad:	Karlstads-Tidningen.	**Växiö:**	Smålands-Posten.
Katrineholm:	Katrineholms-Kuriren.	**Ystad:**	Södra Skåne.
Kristinehamn:	Ansgarii-Posten.	**Örebro:**	Örebro Dagblad.
Landskrona:	Landskrona-Posten.	**Örnsköldsvik:**	Örnsköldsviks-Posten.
Linköping:	Östgöten.	**Östersund:**	Jämtlands-Posten.
Ludvika:	Ludvika Tidning.	**Östhammar:**	Östhammars Tidning.

Annonsera i Idun!

FÖRSÄKRINGS-AKTIEBOLAGET NORNAN
Olycksfalls- och sjuk-
SkadeståndS-
Automobil-
Motorcykel-
Glas- o. Vattenskade-
försäkring.
Försäkrings A.-B. NORNAN, Göteborg.

För våren!
Dräkt- & bluspåsen "ALTIFIN"
(patent)
för skydd mot mal och damm.
Säljes i hvarje välsorterad affär samt i parti hos
JOHN BLOMBERG & C:o A.-B.
STOCKHOLM.
TELEFONER: ALLM. 5113, RIKS 1201 & 1262.

Svenska Tryckeriaktiebolaget, Stockholm 1919.